

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmûası

*A Collection Of Poems In The Topkapı Museum Library Revan
1985*

Semra TUNÇ*

Özet

Çalışmamıza konu olan Şiir Mecmuası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 numaralı yazmadır. Çoğunlukla on altı ve on yedinci yüzyıl şairlerinin şiir örneklerini içermektedir. Mecmûada 82 şair ve bu şairlere ait farklı nazım şekillerinde 548 şiir vardır. Makalede bu şiirlerin matla'ı veya ilk bendlerinin transkripsiyonlu metinleri ve dökümü verilmektedir..

Anahtar Kelimeler

şiir mecmûası, şiir, mecmûa, dîvan şiiri, nazîre

Abstract

The manuscript taken into focus in this study, the Topkapı Museum Library Revan, is a poem collection registered in 1985. It involves mostly the examples of poetry by the sixteenth and the seventeenth century poets. There are eighty-two poets and five hundred and forty-seven poems in varied forms of poetry by these poets. **Matla'** or the first stanza (the first **bend** in poem) of these poems were transferred into Latin letters by means of transcription.

Key Words

poem collection, poetry, collection, classical Turkish poetry, dîvan, nazire

* Yard. Doç., Selçuk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Böl. Öğr.Üyesi,
setunc@selcuk.edu.tr

Şiir mecmûaları, edebiyat tarihi açısından tezkireler ve benzeri eserler yanında önemli kaynaklardır. Kütüphanelerde bulunan pek çok mecmûa, eserleri günümüze gelmemiş veya dîvanı tertip edilmemiş şairlerin şiirlerini tespit etmeyi, hepsinden önemlisi şiirin seyrini takip edebilmeyi sağlar. Zîrâ bu mecmûalar, genellikle şiirden anlayan, şiir zevki olan kişiler tarafından tertip edilmiştir. Bu yargının doğruluğu mecmûalara alınan şiirlere bakıldığında daha iyi anlaşılacaktır. Mecmûalara alınan şiirlerde, mürettibin eğitimi, bilgisi, zevki ve meşrebi önemli bir kıstastır. Ancak kişisel zevk ve ilgi yanında toplumun beğenisi de bir şiirin değerini belirler. Bu bakımdan mecmûalar tertip edildiği dönemlerin şiir zevki ve beğenilen şairler ve hatta onların en beğenilen şiirleri hakkında bize net ipuçları verirler.

Çalışmamıza konu olan mecmûa, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan Bölümü 1985 numarada kayıtlıdır.¹ 173 varaklık mecmûanın 142 varağı, çoğunluğu on altı ve on yedinci yüzyıl şairlerinin şiirlerini, kalanı ise dilekçe, mektup gibi nesir örneklerini ihtiva etmektedir. Mürettip kaydı yoktur. Ancak, seçilen şiirlere bakılırsa her yönüyle şiirden anlayan biri tarafından, en geç on sekizinci yüzyıl başlarında tertip edildiğini söylemek mümkündür. Mecmûanın tertibinde vezin, kafiye veya şekil gibi bir kategorik sınıflama yoktur. Fakat, özellikle 14b'den 102a'ya kadar, vezin, kafiye ve söyleyiş bakımından çoğunlukla birbirine yakın şiirler seçilmiştir. Bu şiirlerin, önce aslı veya ilki, sonra benzeri, benzerleri veya nazireleri kaydedilmiştir. Öyle görünüyor ki, derleyici seçtiği şiirler içinden zaman zaman benzerlerini-ki bir kısmı nazîredir- bir araya getirmeye çalışmış, fakat bir nazîre mecmûası tertip etme gayesi olmamıştır. Çünkü, sık sık aynı şairin şiirlerinin de ard arda verildiği görülmektedir.

Mecmûanın dîvan şiiri örneklerinin verildiği 142 varaklık kısmını ele aldık. Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığı Kataloğunda, yazmada 45 şairin bulunduğu belirtilirken biz 82 şâir tespit ettik. Bunlar; Âdem, Âhî, Âlî, Amrî, Atâyî, Âzerî, Bahşî, Bâkî, Behiştî, Câmî'î, Cebrî, Cevrî, Cinânî, Edîbî, Emrî, Enverî, Ezherî, Fâ'izî, Fevrî, Figânî, Fuzûlî, Hâfız, Hâletî, Hâlisî, Hamdî, Hâşimî, Hatâyî, Hayâlî, Haylî, Hayretî, Huldî, Hüdâyî, İshâk, Kabûlî, Kerîmî, Kirâmî, Lem'î, Makâlî, Mânî, Meşâmî, Mevcî, Meylî, Muhibbî, Münîrî, Nâdirî, Nef'î, Nev'î, Nihâlî, Nişânî, Nizâmî, Nûşî, Rahmânî, Rahmî, Recâyî, Riyâzî, Rûhî, Sâfî(?), Sâmî (Arpa-emînzâde), Sâmî, Sehâbî, Selîkî, Senâyî, Sırrî, Sipâhî, Sun'î, Şâhidî, Şem'î, Şemsî Paşa, Şeyhî, Şuhûdî, Tâli'î, Tıflî, Tîgî, 'Ubeydî, 'Ulvî, Usûlî, Va'dî, Vahîdî,

¹ Katalog bilgisi için bkz. Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığı Türkçe Yazmalar Kataloğu, C.II, s. 265.

Veysî, Yahyâ, Zâtî, Zuhûrî'dir. Bu şairlere ait; 24 kasîde, 458 gazel, 6 terkîb, 4 mu'aşşer, 4 müsemmen, 28 müseddes (beşi tazmîn, biri tesdîs), 14 muhammes (sekizi tahmîs), 1 murabba', 7 kıt'a (beşi iki, biri altı beyit) 1 matla' ve 1 bahr-i tavîl vardır. Bu şiirler içinden kıt'alar ve matla' yanında, mahlassız bir terkîb-i bend ve 6 gazelin kime ait olduğunu tespit edemedik. Söz konusu şiirleri, "Mahlassız" ibaresiyle kaydettik.

Mecmûanın tertip özelliklerinin görülebilmesi için şiirleri aynı düzen içinde ele aldık. Her şiirin, başta şairi verilerek; gazel, kasîde ve terkîb-i bendlerin ilk beyitlerinin, musammatların da ilk bendlerinin transkripsiyonlu metni, bilgi olarak da; nazım şekli, beyit veya bend sayısı, varak numarası ve yayımlanmış dîvan veya ulaşabildiğimiz herhangi bir kaynaktaki yeri gösterilmiştir. Şiirler, söz konusu kaynaklardaki metinlerle kelime kelime karşılaştırılmamış, yalnızca beyit sayısı bakımından mukayese edilmiştir. Mecmûaya bu açıdan bakıldığında özellikle gazellerin, kaç beyit olursa olsun çoğunlukla beş beytinin alındığı tespit edilmiş ve eksik beyitler dipnotta gösterilmiştir.

Çalışmanın asıl amacı, mecmûanın içeriğini vermek olduğundan, daha çok yayımlanmış kaynaklara gittik. Bunun dışında zaman zaman ulaşabildiğimiz basılmamış tezler ve şuaara tezkirelerine de müracaat ettik. Kaynaklar, hem hacmi artırmaması hem de kolaylık olması bakımından beytin altında, yazarın veya hazırlayanın soyadı ve şiirin kaynaktaki sayfası şeklinde verilmiş, makalenin sonunda ise "Kaynaklar"da açık olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, birden fazla kitabından yararlandığımız yazarların eserleri, yazarın soyadına ilaveten, kaynağın ilk harfiyle yazılmıştır. Ayrıca, nazım şekillerinde gazel (G), kasîde (K) kısaltmasıyla gösterilmiş, diğer şekiller için kısaltma kullanılmamıştır. Musammatlar dışındaki şiirlerin beyit sayısı hemen şekilden sonra verilen rakamla bildirilmiştir. Musammatlarda ise bend sayısı belirtilmiştir. Mecmûadaki terkîb-i bendlerde sadece ilk beyitleri almamıza rağmen, sadece Fevrî'nin Mecmûanın ilk şiiri olarak aşağıda vereceğimiz terkîbi, vasita beytiyle birlikte alınmıştır. Bunun sebebi, söz konusu terkîbin, hânelerinin ortak redifi "ayrılık", vasita beyitlerinin ortak redifi ise "firâk" şeklinde düzenlenmesi ve bu özelliğın görülebilmesidir.

Fevrî

Tîğ-i sitemle urdı dile yâre ayrılık
Cism-i figârum eyledi şad pâre ayrılık

.....

Çatlüme niyyetini şahîh eyledi firâk
Ben derdmende zulm-i şarîh eyledi firâk

(Terkîb, 5 bend, 1b)

Enverî

Nağd-ı cān uğrısıdur dār-ı cihānda tīrūñ
Kesici oldı şehā belde durur şemşīrūñ
(G, 5, 2a; Sabuncu: 112)

Fevrî

Der-i yāre iledür silsile-i zāra yapış
Göge çık ey beden āh-ı dil-i bīmāra yapış
(G, 5, 2b; Tarlan 1:109)²
Şanma kim düşünām ider nāz ile cānān ağzuma
Bal çalar ey dil o la‘l-i sükker-efşān ağzuma
(G, 5, 2b)
Ben ol tayr-ı felek-seyrem ki şāh-ı Sidre pāyemdür
Senūñ ‘Ankā didügūñ kulle-i Kāf üzre sāyemdür
(G, 5, 2b)
‘Āşıka raḥm it ki bağı başlu gözi yaşludur
Derd yoldaşlu belā kardaşlu ğam hāldaşludur
(G, 7, 3a)
Hüsñ ile destūñ virelden dest-i hūbāna şikest
Elleri gögsinde dirler dest ber-bālā-yı dest
(G, 5, 3a; Tarlan 1: 109)
Ser ü ten saña fedā cübbe vü destār degül
Yoluña cān u cihān dirhem ü dīnār degül
(G, 5, 3a)

Fiğānî

Yelsün yoluñda yıllar ile dil şabā gibi
Görsün cefāñı cānuma cānā vefā gibi
(G, 5, 3b; Karahan: 130)
Beni egri çıkarmasun yanuñda ḥançer-i ser-tīz
Yüzine sürmesün alup bir avuç kanum ol hūn-rīz
(G, 5, 3b; Karahan: 63)

² A. N. Tarlan eserinde, *Kaf-zāde Tezkiresi*'nden naklen, gazelin ikinci beytini vermiştir.

Fevrî

Kaşı vü rüyı şalarsa göge ‘aks-i pertev
 Birisi mihr-i cihân-tâb ola biri meh-i nev
 (G, 5, 3b)

Bu gice düşde gördüm bâğ-ı Firdevs içre Rıdvânı
 Görem gibi mu‘abbir ‘âkıbet küyında cānânı
 (G, 5, 4a)

Mekānum meclis-i miḥnet maḥabbet yār-i cānumdur
 Perī-rū dil-berüm sākī ḥayālî dil-sitānumdur
 Elifler şem‘-ı şevkum sīnem altun şem‘dānumdur
 Nevālem ğuşşa vü ğam dāğ-ı derd-i ‘aşk nānumdur
 Kebābum bağrumuñ başı rebāb āh u fiğānumdur
 Dil-i pür-ḥūn şurāḥî dīde cām-ı ğuşşa-rānumdur

Şarābum bezm-i ğamda eşk-i çeşm-i ḥūn-feşānumdur
 Mey-i ḥamrā diyüp nüş itdügüm hep kendü ḳanumdur
 (Müzdeviç Müsemmen, 5 bend, 4a; Tarlan 1: 70)

Yüzüñ yanında riyāz-ı cinānı n’eyleyeyin
 Lebüñ yanında zülāl-i revānı n’eyleyeyin
 (G, 5, 4b)

Cāmi‘î

Ḥastedür göñlüm gül-i ruḥsāruñ eyler ārzü
 Teşnedür la‘l-i şeker-ğüftāruñ eyler ārzü
 (G, 5, 4b)

Hüdāyî

Dil fiğānlar eyler ol zülf-i ḥümā-pervāzdan
 Şayddur pervāz ider şan pençe-i şeh-bāzdan
 (G, 5, 5a)

Zülfüñden ayru geçdi günüm āh u vāh ile
 Ḳaldum ḳarañu gicede baḥt-ı siyāh ile
 (G, 5, 5a)

Büseñ ile baña ğamuñ olsa n’ola naşīb
 Olmuş kimine bal u kimine belā naşīb
 (G, 5, 5a)

Bakı

Ten pāy-māl ü serde ğam-ı ‘aşk-ı yār ise
Ayakda kaldum elde degül ihtiyār ise
(G, 5, 5b; Küçük: 373)

Dilā meyl itme vaşl-ı dil-rübāya
Hevā-yı salţanat düşmez gedāya
(G, 5, 5b; Küçük: 384)

Rūhı

Virme dil ol civāna kim herkese yār-ı cān ola
Raġmına mübtelāsınıñ ğayr ile mihrībān ola
(G, 5, 5b)³

Mahlassız

‘Aşk işi bir ‘aceb belā ancak
Her kişi aña mübtelā ancak
(Terkīb, 7 bend, 6a)

Cebrı

Ĥamdüli’llāh dostlar bir meh-liķādur sevdüğüm
‘Āleme pertev şalar şems-i duĥādur sevdüğüm
Dil-rübālar içre bil ki munteĥādur sevdüğüm
Bir yüzi “Ve’l-leyli” alnı “Ve’đ-duĥā”dur sevdüğüm
Yā perī-şüret melek bir dil-rübādur sevdüğüm
Alnı üzre berķ uran nūr-ı Ĥudādur sevdüğüm
Ķurretü’l-‘ayn-ı Resül iki hümādur sevdüğüm
Şır-i Ĥaķ ya’nī ‘Aliyyü’l-Murtażādur sevdüğüm
Gün yüzi ayına bak ‘ālem-[nümā]dur sevdüğüm
Cān u dilden çār-yār-i bā-şafādur sevdüğüm
Ben Muĥammed ümmetiyem Muştafādur sevdüğüm
(Mu’aşşer, 5 bend, 7b)⁴

Uşulı

Şükr Ĥaķka kim yine [bir] meh-liķādur sevdüğüm
Nürdur başdan başa şems-i duĥādur sevdüğüm
Sāyesinde pādişāhum bir hümādur sevdüğüm

³ Dıvanda bulunamadı.

⁴ Son bendde şair “mu’aşşer bağladığımı” belirtiyor.

Serv-kađ maĥbūblarda müntehādur sevdüğüm
Yā Ḥasan yāḥud Ḥüseyn-i Kerbelādur sevdüğüm
Laĥmūke laĥmī ‘Aliyyü’l-Murtaẓādur sevdüğüm
Sūre-i Raĥmān ‘ale’l-‘arş istevādur sevdüğüm
Kıble ḥaĥķı Ka‘be-i ehl-i şafādur sevdüğüm
Deyr-i dilde bir büt-i lu‘bet-nümādur sevdüğüm
Ḥāşeli’llāh dostlar nūr-ı Ḥudādur sevdüğüm
Ben Muĥammed ümmetiyem Muştafādur sevdüğüm
(Mu‘aşşer, 5 bend, 8a; İsen: 77)

Bāķī

Eyledi müjde-i gül dilleri şād u ḥurrem
Goncanuñ göñli açıldı güle düşdi şeb-nem
(G, 5, 9a; Küçük: 304)⁵
Şarāb-ı bezm-i ğam zevķın ne mīr ü ne vezīr itdi
Anuñ keyfiyyetin benden su‘al eyleñ faķīr itdi
(G, 5, 9a; Küçük: 425)⁶

Fuzūlī

Kerem kııl kesme sāķī iltifātuñ bī-nevālardan
Elüñden geldügi ḥayrı dirīĝ itme gedālardan
(G, 5, 9a; Akyüz: 235)⁷

Bāķī

Ḥaṭ-ı la‘liyle kaşı cānānuñ
Bir rübā‘ısidür Gülistānuñ
(G, 5, 9a; Küçük: 254)⁸

Şāfi(?)

Sāķıyā cān-baĥşī yoķ mı la‘l-i nābuñdan bize
Şun berü nüş idelüm cām-ı şarābuñdan bize
(G, 7, 9b)

⁵ Dīvanda 6 beyit. Mecmûada 3. beyit eksik.

⁶ Dīvanda 6 beyit. Mecmûada 5. beyit eksik

⁷ Dīvanda 9 beyit. Mecmûada 4, 5, 6 ve 8. beyitler eksik.

⁸ Dīvanda 7 beyit. Mecmûada 3 ve 6. beyitler eksik.

Bağl

Dil giriftâr-ı belâ dil-ber hevâyî n'eylesün
Dâma düşmez yirlere konmaz hümâyı n'eylesün
(G, 5, 9b; Küçük: 328)

Haşâyî

Diyâr-ı 'aşka sulţānam dilâ bende zamānumda
Vezîrümdür ğam u ğuşşa dururlar iki yanumda
(G, 5, 10a)

Yahyâ

Yâr nerm oldukça geldi sîne-i efgâre hâz
Merhem oldukça mülâyim andan eyler yâre hâz
(G, 5, 10a; Kavruk: 192)
Rûy-ı zîbâsında dildârûñ ki müşğîn-mû biter
Beñzer ol gülzâra etrâfında 'anber-bû biter
(G, 5, 10a; Kavruk: 95)
Hemîşe merdüm-i çeşmüm 'izâr-ı yâre baqar
Gözüm o penceredür şahñ-ı lâlezâre baqar
(G,5,10a; Kavruk: 96)
Çeşm-i hününüm hayâlûñ şâhını i'zâz ider
Her gelişde bir kumâş-ı surh pây-endâz ider
(G, 5, 10a; Kavruk: 90)
Râst geldüm yâre bir serv-i dil-ârâdur gider
Pâyına 'uşşâk düşmiş bir temâşâdur gider
(G, 5, 10b; Kavruk: 103)
Eş-şalâ dest-i irâdetle açıldı bâb-ı 'aşk
Eylesün cân şoĥbetin cânân ile erbâb-ı 'aşk
(G, 5, 10b; Kavruk: 199)
Penâh olursa n'ola mihr ü mâha sâye-i 'aşk
Bülend mertebedür mihrûñ ile pây-e-i 'aşk
(G, 5, 10b; Kavruk: 206)

Nâdirî

Ta'âla'llâh zihî şâm-ı sürür-encâm-ı ğam-fersâ
Ki oldu mażhar-ı esrâr-ı "Sübĥâne'llezî esrâ"
(K, Mî'râciyye, 74, 11a; Külekçi: 104)

Veysi

(.....)⁹ nāme-i i‘cāz-ı tırāz
Ser-te-ser bestesidür perde-küşā bende-i rāz
(Terkīb, 11 bend, 12b)

Nef‘i

Bāreka’llāh zihī ‘āḫfet-i Rabbānī
Ki şeh-i ‘āleme kılmış ezeli erzānī
(K, 61, 14b; Akkuş: 51)

Hāletī

Sehergeh kim yine üstād-ı şun‘-ı kudret-i Bārī
Muraşşa‘ kıldı dürr-i jāle birle tīg-ı kuhsārı
(K, 45, 16a)

Nādirī

‘Aceb mi olsa şimdi jeng-i ebr-i tīreden ‘ārī
Zamāne tutdı çarḫ-ı āfitāba tīg-ı kuhsārı
(K, 52, 17a; Külekçi: 122)

Nef‘i

Bahār irdi yine bāğa döşendi naḫ‘-ı jengārī
Yine sulṭān-ı gül kıldı müşerref taht-ı gülzārı
(K, 54, 18b; Akkuş: 210)

‘Atāyī

Yine şāh-ı gül itdi cünd-i sermā ile peykārı
Degüldür lāle ḫün-ālūde kıldı tīg-ı kuhsārı
(K, 47, 20a)

Nādirī

Şu dem ki oldı güsiste zimām-ı ḫüsn-i niżām
Kem oldı ‘arşa-ı ‘ālemde revnaḫ-ı İslām
(K, 52, 21a; Külekçi: 170)

---

⁹ Bozuk olduğu için okunamadı.

‘Aṭāyī

Sepīde-dem ser-i kuhsārda zālām-ı ğumām
Duḥāna döndi ki kış başduğın ider i‘lām
(K, 35, 22b)

Veysī

İḳtizā itmiş idi Ḥaḳ bu ki esbāb-ı ḥalel
Bir iki ğün ola aḥvāl-i münāsib muḥtel
(K, 43, 23a)

Nef‘ī

Girih-i ğonca-i maḳşūdumı çarḥ itmedi ḥal
Pençe-i mihr-i cihān-tābı meger oldı eşel
(K, 51, 24b; Akkuş: 227)

Ḥāletī

Ġün gibi eyledi her cānibi pür-nūr u ziyā
Düşdi dünyāya yine pertev-i elṭāf-ı Ḥudā
(K, 36, 26a)

Veysī

[Matla’m bir mısra’ı yazılmamış]
Muştafiyyü’ş-şiyem ol baḥr-ı ‘aṭā nehr-i seḥā
(K, 40, 27a)

Ḥāletī

Ḥayr maḳdem ey vezīr-i şaf-der-i ‘ālī-cenāb
Virdi ḥāk-i reh-ġüzāruñ çeşm-i cāna nūr u tāb
(K, 36, 28a)

Nādirī

Ey ziyā-yı berḳ-ı tīġuñ nūr-baḥş-ı āfītāb
Kāse-i sümm-i semendüñ efser-i Efrāsyāb
(K, 34, 29a;Külekçi: 203)

Veysi

Müjde kim ser-çeşme-i devletden oldum behre-yâb
Müjde kim aldum naşîb-i kâim-ı enîsden nişâb
(K, 46, 30a)

Nefî

Şükr kim bir bârgâh-ı luḡfa kıldum intişâb
Kim olur ḡâk-i derinden baḡt u devlet behre-yâb
(K, 53, 31a; Akkuş: 233)

Yahyâ

Seḡer şehen-şeh-i çârüm serîr-i nüh-kişver
Diyâr-ı şâmı alıp itdi nice fetḡ ü zafer
(K, 30, 32b; Kavruk: 5)¹⁰

Veysi

Meger ki çehre-i ferḡunde-i meh-i enver
Şeb-i siyâh ile kesb eylemişdi zînet ü fer
(K, 34, 33a)

Nâdir

Şâhen-şeh-i nev-rûz ider her kişveri pür-zîb ü fer
Ezhârdan ‘asker çeker rûy-ı zemîne ser-be-ser
Şâhâne nevbetdür aña gül-bâng-i murgân-ı seḡer
Dîvân ider vaḡt-i seḡer nev-rûz-ı sulṡânî meger
Devrân ufukdan gösterür taḡt-ı zümürüd tâc-ı zer
(Bâkî’nin gazelini Tahmîs, 7 bend, 34a; Külekçi: 221)

Nefî

Ne ḡikmetdür bu kim dil olmayınca mest-i rûsvâyî
Ta‘aḡkul idemem ‘âlemde her pinhân u peydâyı
Ne deñlü ‘aḡl u fikr eylerse teklîf-i temâşâyı
Gözüm dünyâyı görmez görmesem câm-ı muşaffâyı
Getür âyîne-i‘âlem-nümây-ı câm-ı şahbâyı
Benüm de sâḡıyâ görsün gözüm bir parça dünyâyı
(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 34b; Akkuş: 259)

¹⁰ Dîvanda 11, 14 ve 19. beyitler eksik.

‘Aṭāyī

Dil ü cānā belādur ḳadd-i bālā dil-rübālarda
Belā üzere belādur bir yaña zülf-i dü-tālarda
Dilā bir sen degülsin bend zencīr-i cefālarda
Ne diller var o zülf-i pīç pīçe mübtelālarda
Ne ādem cānları ḳurtılmadı ḳaldı belālarda
(Şeyh. Yahyâ’nın gazelini Tahmīs, 5 bend, 35a)

Veysī

Tiğ-i bī-dād çeküp ey şeh-i ‘ālī-şānum
Gel güzel başuñ için boynuma alma ḳanum
Az ḳaldı ki çıḳa burc-ı bedenden cānum
Ḳalmadı bār-ı ḡamuñ çekmeye hīç dermānum
Ḡarazuñ cevri ü cefā ise yiter sulṭānum
(Mütekerrir Muhammes, 5 bend, 35b)

Hānumānı terk idüp bu cism-i vīrānum gibi
Çeşme-i cāndan yudum el çeşm-i giryānum gibi
Terk-i cem‘iyyet idüp ‘aḳl-ı perīşānum gibi
Başum alup ḳanda varam āh u efgānum gibi
Bir efendim var iken ‘ālemde sulṭānum gibi
(Mütekerrir Muhammes, 5 bend, 36a)

Niçün raḥm eylemezsin bu dil ü şeydāya sulṭānum
Niçün ṭurmaz şalarsın bendeñi ferdāya sulṭānum
Niçün iḥsān idersin her zaman a‘dāya sulṭānum
Niçün mā’il olursın gördüḡüñ ednāya sulṭānum
Ḥayıflar ḥāşılı ol ḳāmet-i bālāya sulṭānum
(Mütekerrir Muhammes, 5 bend, 36a)

Dest-i devrān ḡonca-i gülzār-ı bahtuñ dermesün
Ṭurra-ı iḳbālūñe ṭarrār-ı dehr el ḳarmasun
Ḥidmetüñden tiğveş iḳbāl yüz döndürmesün
Rūzgār āyīneñe gerd-i küdüret virmesün
Āfitāb-ı devletüñ hergiz zevāle irmesün
Māh-ı tābānsın Ḥudā eksüklüḡüñ göstemesün
(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 36b)

Hâletî

Tiše-i miñnetden aldurmaz dil-i vîrânemüz
 Şem‘-i ‘aşka yanmadan pervâ yimez pervânemüz
 Halka Mecnûnı unutdursa n’ola efsânemüz
 Bâde-i ‘aşk ile pürdür rûz u şeb peymânemüz
 Geçdi Mecnûn ‘aşqdan geçmez dil-i mestânemüz
 İllerüñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz
 (Hüdâyî’nin matla’ını Tazmîn, 6 bend, 37a)

Geleli şâh-ı ğamuñ kalb-i harâb-âbâda
 Oldı dil milketini ceş-i belâ yağmâda
 Aldılar her neye kim mâlik isem dünyâda
 Qaldılar cân u gönül nâle vü väveylâda
 Halk-ı ‘âlem elem-i ‘aşkuñ ile ğavġâda
 Sen ise pâdişehüm ‘âlem-i istîgnâda
 (Mütekerrir Müseddes, 6 bend, 37b)

Bakmaduñ bir kerre cânâ kıabil-i fîmâr iken
 Tutmaduñ ġuşuñ baña kârum figân u zâr iken
 Şoñ nefesde kaçma bârî gözlerüm bîdâr iken
 Gel yitiş göster yüzüñ ben teşneye huşyâr iken
 Qorqarın mest eyleye câm-ı ecel bîmâr iken
 Göreyin bârî seni bir dağı ‘aqlum var iken
 (Mütekerrir Müseddes, 6 bend, 38a)

Nâdirî

Âh kim ehl-i dile dâ’im felek bî-dâd ider
 Bir nefes şādân iderse nice yıl nâ-şād ider
 Yıkmaġa bâġ-ı cihân-ı fîtneler bünyād ider
 Bād-ı kıahrın âfet-engîz-i ġül ü şimşād ider
 Dehr-i dün her laħza bir nev-res ġülü ber-bād ider
 Bülbül-i bî-çäre kıasretler çeker feryād ider
 (Mütekerrir Müseddes, 6 bend, 38b; Külekçi: 213)

Yine miñnet-zede-i fûrkat-i dildâr oldum
 Yine derd ü ġam u hicrân ile bîmâr oldum
 Bülbülâsâ kıafes-i hicre giriftâr oldum
 Hâr-ı endüh ile ġâyetde dil-efġâr oldum
 Âh kim bir ġül için ġam-zede-i hâr oldum
 ġuşşadan bülbül-i şûrîde-şifat zâr oldum
 (Mütekerrir Müseddes, 6 bend, 39a; Külekçi: 214)

Şehâ ‘arz-ı cemâl it kudret-i Settârı görsünler
Ziyâ vir ‘âleme ol rûy-ı pür-envârı görsünler
Hıram it nâz ile gülzâra gel dîdârı görsünler

Açıl bâğuñ gül ü nesrîni ol ruhsârı görsünler
Şalın serv ü şanavber şîve-i refârı görsünler
(Bâkî’nin gazelini Tahmîs, 5 bend, 39b;
Külekçi: 222)

Edîbî

Halk eyledükde ‘âlemi Hallâk-ı Zü’l-minen
İtmiş benüm naşîbümi hüzn ü gam u miñen
Alışdı cevri-i dil-ber ile cân-ı pür-ğazen
Mihr ü vefâ ümîdini itmeme zamânededen
Derd ü belâya geldüm efendi cihâna ben
(Mütekerrir Muhammes, 5 bend, 40a)

Yağyâ

Döner zevk u şafâya dildeki derd ü elem bir gün
Bağışlarsın günâh u cürmüm ey şâh-ı kerem bir gün
İdersin hâneñe da‘vet şunarsın câm- Cem bir gün
Ölince şanma kim ümmîdümi senden kesem bir gün
Eger öldürmez ise düzağ-ı hicründe gam bir gün
Umaram cennet-i küyuña Rıdvanum irem bir gün
(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 40b)¹¹
Nesîm- nev-bahârî gibi geçdi nâvek-i dil-ber
Açıldı sînemün bâğında yir yir kırmızı güller
(G, 5, 41a; Kavruk: 69)

Hâletî

Nümâyân oldı şanma câ-be-câ hâl-i leb-i dil-ber
Lebin mestâne emmişdüm qararmış emdügüm yirler
(G, 5, 41a)
Tığ tutsa başuma cellâd-ı ‘aşkuñ dem-be-dem
Bu dil-i sevdâ olurdu kühveş şâbit-çadem
(G, 5, 41a)

¹¹ Kavruk, Ertem ve Bayraktutan’da bulunamadı.

Edîbî

Bir sözüñle şavduñ ağıyarı bu gün ey gonca-fem
Cām-ı la'lüñ eyledi erbāb-ı dilden def'-i ğam
(G, 5, 41a)

Yahyā

Mest-i cām-ı 'aşkdur gitmez dem-ā-dem neşvesi
Vardur dīvāne gönümde benüm Cem neşvesi
(G,5, 41b; Kavruk: 431)

Şeyhî

Cem benem kim 'aşkdur peymānemüñ kem neş'esi
Beñzemezdür neş'eme mecmü'-ı 'ālem neş'esi
(G, 5, 41b)

Yahyā

Mey midür sākī midür mest-i hārābı iñleden
Sen misin yā 'aşq mı muṭrib rübābı iñleden
(G, 5, 41b; Kavruk: 294)

'Atāyî

Ḳayd-ı dünyādur dil-i pür-ıztırābı iñleden
Tār-ı beyt-i 'ankebütüdür zübābı iñleden
(G, 5, 42a)

Hāletî

Dūd-ı āhum eksük olmazsa n'ola mānend-i şem'
Od yanar başumda sensüz ey meh-i hūrşid-i lem'
(G, 5, 42a)

Nādirî

Haste-i hicrānuñ olmuş ey meh-i hūrşid-i lem'
Şubh olunca od gibi yanup tūtışdı şem'-i cem'
(G, 5, 42a; Külekçi: 254)

Yahyā

Od yanar başumda çeşmümden aķar her-bār dem‘
Şām-ı ğamda meclis-i derde vücūdum oldu şem‘
(G, 5, 42a; Kavruk: 193)¹²

Hāletī

Niçün ‘āşıkā cāy oldu dir idüm beyt-i aħzānı
Meger kim şāhid-i bāzār imiş ol Yūsuf-ı şānī
(G, 5, 42b)

Riyāzī

Egerçi sīr olurlarmış görenler māh-ı Ken‘ānı
Benüm bir Yūsufum var ki ŧoyılmaz görmege anı
(G, 5, 42b; Açıkgöz: 610)¹³

Yahyā

Nān-ı huşk ile kanā‘at gibi bir ni‘met mi var
Künc-i istignā gibi bir gūşe-i rāhat mı var
(G, 5, 42b; Kavruk: 132)¹⁴

Riyāzī

Dilde senden gizlü bir derd ü ğam u miħnet mi var
Bir senüñ gibi cihānda çok bilür āfet mi var
(G, 5, 43a; Açıkgöz: 307)

Hāletī

Gelmege ‘ahd eyler ammā gelmez ol şūh-ı cihān
Hāķ budur kim gelmemişdür aña beñzer bir civān
(G, 5, 43a)

‘Aḫyāī

‘Arz-ı reftār it diyü virdüm yolında naķd-ı cān
Hışm ile aldı yürüyü virdi ol rūh-ı revān
(G, 5, 43a)

¹² Dīvanda matla‘, kafiye kelimeleri dıřında Mecmūadakinden tamamen farklı kaydedilmiştir.

¹³ Dīvanda verilen sayfadaki gazelin matla‘ının ilk mısra‘ı Mecmūadaki ile aynı olan benzer 6 beyitlik bir gazel vardır.

¹⁴ Dīvanda 4. beyit Mecmūadakinden tamamen farklıdır.

Fâ'izî

Şanmañuz her dem şafağdan mäh-ı nev olur 'ayân
Hâk ile kanlu bıçağludur sipihr-i bî-emân
(G, 5, 43a)

Edibî

Şubh-dem nergisler üzre jâle olmuşdı 'ayân
Mihr-i pür-tâbı görüp gözden nihân oldu hemân
(G, 5, 43b)

Hâletî

Küy-ı cânânı koyup gitmez idi yâbâna
Didüğüm yirde olaydı bu dil-i dīvâne
(G, 5, 43b)

Riyâzî

Şanma kim allı kabâ giydi yine cânâne
Öldürüp 'aşıkını girdi boyınca kana
(G, 5, 43b; Açıköz: 549)

Sâmî

Düşeli bâde-i gül-fâma dil-i mestâne
Oldı zevkum yiri hâk-i harem-i mey-hâne
(G, 5, 44a)

Nâdirî

Gerdün olunca nuğre-i eşkülme sîm-keş
Bir çarhı oldu cirm-i kamer biri güneş
(G, 5, 44a; Külekçi: 252)

Nef'î

Olduğça dilden âteş-i âhum zebâne-keş
Bir şem'-i bî-fürûğa döner güyiyâ güneş
(G, 5, 44a; Akkuş: 310)

Hâletî

Dil-i dīvāne olup derd ü gamuñ mu'tādı
Şimdilik hâtıruma gelmez olupdur şādī
(G, 5, 44a)

Veysî

Bend-i gamda kıoma kıurtar bu dil-i nā-şādı
Olsun ey serv-i sehî kıāmetüñüñ āzādı
(G, 5, 44b)

Sāmî, Derviş

Urmışuz faqr u fenā miketine bünyādı
Terk idüp aña binā'en bu hārāb-ābādı
(G, 5, 44b; Genç: 242)

Yaḥyā

La'l-i lebūñle bāde-i nāb itdi imtizāc
Alışdı biri biri ile iki ter-mizāc
(G, 5, 44b; Kavruk: 60)¹⁵

Hâletî

Biri biri ile nice itsünler imtizāc
Bülbül hevāyî güller ise āteşî-mizāc
(G, 5, 45a)

Nādîrî

Bezm-i şabūḥı eylese teşrîf ol perî
Naqd-ı 'arākdur aña münāsib ayak deri
(G, 5, 45a; Külekçi: 278)

Hâletî

Ter düşmez idi çeşme-i çeşmümden ol perî
Olmasa 'işve gülşeninüñ gönca-i teri
(G, 5, 45a)

---

¹⁵ Dīvanda 3 ve 4. beyitler Mecmûadakinden tamamen farklıdır.

Yaḥyā

Bülbül ŧeṭāreti gül-i ḥandānı güldürür
Taklīd-i zāḡ kebk-i ḥıramānı güldürür
(G, 5, 45a; Kavruk: 119)

Riyāzī

Vaşluñ peyāmı ‘āşık-ı giryānı güldürür
Bād-ı bahār ḡonca-i ḥandānı güldürür
(G, 5, 45b; Açıkgöz: 310)

Ḥāletī

Sākıyā ŧun baña nüḥ-kāse-i mīnā-fāmı
Herkesüñ ḡuşşasına ḡöre virürseñ cāmı
(G, 5, 45a)

Yaḥyā

Nice elden düşürür cām-ı sürür-encāmı
ḡuş iden nām-ı Cemi şıyt u şadā-yı cāmı
(G, 5, 45b; Kavruk: 454)

Veysī

Mekr-i çeşmüñle ḥayāl-i kadüñ ey serv-i ḥıram
Oldı bāḡ-ı dil ü cānumda nihāl-i bādām
(G, 5, 46a)

‘Aṭāyī

Rüz-ı ‘ıyd irdi yine oldı meh-i rüze tamām
Gıceyi gündüze ḡatup idelüm ‘ıyş-ı müdām
(G, 5, 46a)

Yaḥyā

Ser-i küyuñ ḡubārı kuḡl-ı çeşm-i ḥün-feşānumdur
Nişān-ı la‘l-i esbüñ ḥayliden ḥāṭır-nişānumdur
(G, 5, 46a)¹⁶

¹⁶ Kavruk , Ertem ve Bayraktutan’da bulunamadı.

Hâletî

N'ola dirsem hâṭ-ı la'l-i lebûñ menşür-ı cānumdur
Kaşuñ tuğrāsı cānā hayliden hâṭır-nişānumdur
(G, 5, 46a)

İsterüz hâṭṭ-ı ruḥuñ pādişeh oldukda 'ayān
Āḥirüñ 'ākıbetüñ hayr ola ey şūḥ-ı cihān
(G, 5, 46b)

Fā'izî

Lebûñi almasun azğına raḳīb-i nā-dān
La'l-i cān-baḥşuña dil degmesün ey gonca-dehān
(G, 5, 46b)

'Atāyî

Cihāna şaldı āvāze dem-i pür-hālet-i nev-rüz
Dönüp çarḥ-ı felek geldi irişdi sâ'at-i nev-rüz
(G, 5, 46b)

Riyāzî

Gidüp berf-i şitā geldi dem-i pür-hālet-i nev-rüz
Akup rîk-i sefîdi hep bilindi sâ'at-i nev-rüz
(G, 5, 47a; Açıkğöz: 403)

Hâletî

Nice bir yüklenelüm bār-ı ğam-ı ağıyārı
Ġamı çün kim çekerüz yārüñ olaydı bārı
(G, 5, 47a)

Yahyā

Belki āzürde ide pāy-i ḥayāl-i yārı
Kāş kirpüklerüm olmasa ḳalendervārı
(G, 5, 47a; Kavruk: 441)

Tiğî

Teng ider cāy-ı ḥayāl-i dehen-i dildārı
Çıkarursam n'ola hâṭırda olan efkārı
(G, 5, 47a)

Hāletī

Aldı hātt u ruḥıyla ‘aqlumı yār
Beni dīvāne kıldı āhir-i kār
(G, 5, 47b)

Edībī

Hedef-i cism-i zerdüm itdi figār
Ser-i peykān-ı zer-niṣān-ı nigār
(G, 5, 47b)

Hāletī

Seyl-āb-ı eṣk-i çeşm ile hūn-ābe-i ciger
Āb-ı revānda berg-i gül-i ter gibi gider
(G, 5, 47b)

Yahyā

Dil-i şeydā n’ola meyl eylemezse vaşl-ı cānāna
Ne zahmetler çeküpdür alışınca derd-i hicrāna
(G, 5, 48a; Kavruk: 381)

Hāletī

Belin erbāb-ı ‘aşka rüz u şeb kuçdursa cānāne
Eli hīç degmese derd ehlinüñ çāk-i girībāna
(G, 5, 48a)

Edībī

Miyān-ı halka-ı zikre kaçan kim girse cānāne
O şem’-i meclis-ārāya olur zühhād pervāne
(G, 5, 48a)

Hāletī

Küy-ı yāre yüz sürüp zahm-ı dil-i hūn-pāş ile
Dergeh-i devlet-me’āb-ı şāha geldüm baş ile
(G, 5, 48a)

Riyāzī

Dāğumuñ gör pulların zahm-ı dil-i hūn-pāş ile
Nerd-i ‘aşk oynar bir üstādum efendi baş ile
(G, 5, 48b; Açıköz: 559)

Vezân oldu meger kim tünd-bād-ı qahr-ı sulţānī
Söyindi bezm-i ‘ıyş u ‘işretüñ şem‘-i fūrüzānı
(G, 5, 48b; Açıköz: 583)¹⁷

Fa’izi

Fūrüzān oldu nār-ı qahr-ı düşmen-süz-ı sulţānī
Şikest itse ‘aceb mi şīşe-i cām-ı dıraşşānı
(G, 5, 48b)

Edibi

Cihāna şaldı pertev āfitāb-ı ‘adl-i sulţānī
Görinmez oldu bezm-i ‘ıyş u nūşuñ şem‘-i raşşānı
(G, 5, 49a)

Sāmi

Şikest itdi felek hāke şalup cām-ı dıraşşānı
Perişān oldu bāğ-ı ‘işretüñ gül-berg-i hāndānı
(G, 5, 49a)

Hāletî

Dāğ u elif qodı bu gice sīneye o māh
Ṭabl u ‘alem virür kılına isteyince şāh
(G, 5, 49a)

Veysi

Devr-i ruḫuñda zāhir olaldan haṭ-ı siyāh
Peyveste oldu mihr-i cihān-tāba dūd-ı āh
(G, 5, 49b)

Hāletî

Mānend-i gül açıl bir iki cām-ı nāb ile
Ḥūr-ı cinān gibi ne ṭurursın hicāb ile
(G, 5, 49b)
Saña dirlerse eger ‘āşıkı giryān eyle
Dōstum sözlerini diñleme ihsān eyle
(G, 5, 49b)

¹⁷ Dîvanda 9 beyit. Mecmûada 4,7, 8 ve 9. beyitler eksik.

Hevā-yı gülsitān ğam-mürdesine feyz-i cān eyler
O kim cān bulmağ ister şimdi geşt-i gülsitān eyler
(G, 5, 49b)

Tıġı

Elin depretse sākī cür‘a-efşān olduġın görsem
Yine gül-berg-i ter bezme perīşān olduġın görsem
(G, 5, 50a)

Cān virür vuşlata dil hicr ile bī-tāb olıcak
Her metā‘uñ çok olur kıymeti kem-yāb olıcak
(G, 5, 50a)

‘Aţāyī

Vişāl için şunar ol yāre her fütāde ğazel
Dürüg-ı maşlahat-āmīz olur arada ğazel
(G, 5, 50a)

Ĥaletī

Hem ğabġab u hem zülf-i perīşān elümüzde
Sultān-ı ğamuz gūy ile çevġān elümüzde
(G, 5, 50a)
Dehānuñ ile şaçuñ görmesem eger bir dem
Dil-i belā-zedeme teng ü tār olur ‘ālem
(G, 5, 50b)

Ĥayālī

Görüp cān virdüm ol nā-mihribānı
Ĥuzūrından uçurdum murġ-ı cānı
(G, 5, 50b; Tarlan H: 408)

Emrī

Dehānınuñ cihānda yoğ nişānı
‘Adem milkine şal peyk-i revānı
(G, 5, 50b; Saraç: 286)

Hayfî

Tiġuñı dil sîneye çekmek dilerdi bir zamân
Şimdi tîrûñdür geçen göñlümden ey kaşı kemân
(G, 5, 51a)

Tıflî

Göster cihâna rüyuñı gezme niķâb ile
Hüsnüñ zamânı geçmeye tâ kim hicâb ile
(G, 5, 51a; Özdingiş: 348)¹⁸

Vahîdî

Luţf-ı nigâr ‘aşkıñı izhâr edinceñdür
Mihri hemân maķabbetin iķrâr idinceñdür
(G, 5, 51a)
Seyre ķâni‘ olup ümmîd-i vişâl itmeyelüm
Mümkinini görelüm fikr-i muķâl itmeyelüm
(G, 5, 51a)

Nihâfî

Ĥaddüñ gibi bir berg-i gül-i ter ele girmez
Ķaddüñ gibi bir şâķ-ı şavber ele girmez
(G, 6, 51b; Tuman II: 118)

Hayfî

‘İşret eyler diyü ĥâr u ĥas ile verd-i teri
Ķoncadan geldi şeķer bülbüle aġız ĥaberi
(G, 5, 51b)

Vahîdî

‘Arz-ı ĥüsn eyle şeķâ mazĥar-ı iĥsân olayın
Luţfuña eyle ķarîn ġayret-i aķrân olayın
(G, 5, 51b)
Kesdi bir laķzada(?) vuşlatdan ümîdin cânüñ
Tîzlik eyledi tiġ-i sitemi cânānuñ
(G, 5, 52a)

¹⁸ Dîvanda 4 ve 5. beyitler Mecmûadakinden tamamen farklı.

Tıfî

Tiğ-i cevri-yârdan pür-yâre olduñ ey gönül
Haste-i zaħm-ı belâ bî-çâre olduñ ey gönül
(G, 5, 52a)

Vahîdî

Elin tüt hâzret-i pîr-i muğānuñ
Ayağın al şarâb-ı dil-güşānuñ
(G, 5, 52a)
Ne zîbâdur o la‘l-i cân-fezâ dürc-i dehānuñda
Ne hoşdur ol dür-i nâ-süfteler silk-i beyānuñda
(G, 5, 52a)

Hâfız

Her kaçan bâb-ı sa‘âdetden şeh-i devrân çıkar
Ma‘tla‘ından şanasın hürşîd-i dürr-efşân çıkar
(G, 9, 52b)

Vahîdî

Aldı dili şeh-bâz-ı nigâhı o nigāruñ
‘Uşşâk arasında beni tıtdı gözi yāruñ
(G, 5, 52b)
Hürmet it cām-ı meye meclisde mahremlik budur
Nâle kııl ney gibi ehl-i ‘aşka hem-demlik budur
(G, 5, 53a; Tuman II: 1159)¹⁹

Nâdirî

Sîneden düd-ı kebüd-ı âteş-i sūzân çıkar
Şimdi miñnet nev-bahāridur gül ü reyhân çıkar
(G, 9, 53a; Külekçi: 244)

---

¹⁹ Bu gazelin;
Hulle-i sebzi değış berg-i durahtāna dilâ
Bir yeşil yaprak ile gel bezme âdemlik budur
şeklindeki ikinci beyti kayıtlıdır.

Kirāmī

Çeşm-i mestûnden ki tîr-i ğamze-i fettân çıkar
Sîne-i şad-çâkden biñ nâle vü efġân çıkar
(G, 7, 53a)

Nihâli

Şanma dilden fikr-i esrâr-ı leb-i cânân çıkar
Hâşılı hergiz derûnumdan o çıkmaz cân çıkar
(G, 9, 53b)

Va'dî

Her zamân kim kapusından gün gibi cânân çıkar
Hâle içinden hemânâ bir meh-i tâbân çıkar
(G, 8, 53b)

Nâdirî

Başumdaki hevâ ile çeşm oldu eşk-bâr
Deryâ temevvüc itdi esüp yaşlı rûzgâr
(G, 5, 54a; Külekçi:242)²⁰
‘Âkıbet düşmen beni ğamz eyleyüp cânânuma
Şol kadar cevri itdi kim ğâyetde geçdi cânuma
(G, 5, 54a; Külekçi: 273)

Hâletî

Herkesi ağladur ol tırra-ı ‘anber-fâmuñ
Çok olur ğâyet ile âb-ı revânı Şâmuñ
(G, 5, 54a)

Şem’î

Râzıyam her ne kılsa baña serv-i semenüm
Tîġ-ı cevri ile şad pâre iderse bedenüm
Rûz u şeb zülf-i ruġı fikri iken her sühenüm
‘Âr idermiş beni öldürmege ol sîm-tenüm
Varayım yalvarayım boynuma taġup kefenüm
(Kendi gazelinin Tahmîs, 5 bend, 54a)²¹

²⁰ Dîvanda 8 beyit. Mecmûada 6, 7 ve 8. beyitler eksik.

²¹ Tuhfe-i Nâilî’de tahmîs edilen gazelin ilk ve son beyti ayrı ayrı şiirdenmiş gibi verilmiştir (C.II, s. 502). S. Nüzhet ve Mehmed Ferid’in *Konya Vilayeti Halkıyât ve Harsiyâtı (Sadeleştiren: Hüseyin*

Cinānī

Gerçi ‘āşık geçinür çok bulunur her güzele
 Degmede ‘āşık-ı şādık şanemā girmez ele
 Ne revādur ki uyup göz göre her mübtezele
 Dem-be-dem tūr-i ğamuñ bağrumı reşk ile dele
 Cūybār eyle gözüm yaşını sen şimdi hele
 Yüri ey serv yigitsin yüri yoluña gele
 (Hâverî'nin matla'ını Tazmîn, 7 bend, 54b;
 Okuyucu: 292)

Nizāmī

Haṭuñ ol pîrūzedür ki la'l-i nāb üstindedür
 Leblerüñ ol la'l kim dürr-i hoş-āb üstindedür
 (G, 7, 55a; İpekten: 142)²²

Hâletī

Ṭal'atuñ mihr-i cihān gibi fūrūzān olsun
 ‘Āşikuñ sāye-şifat ḥāk ile yeksān olsun
 (G, 4, 55b)

Rūḥī

Zîr ü bālāsına baq ol ḥaṭ-ı ‘anber-fāmuñ
 Cennet altında ya üstinde dimişler Şāmuñ
 (G, 7, 55b)

Yahyā

Bir āfet-i devrān yine araladı şehri
 Her-cāyligi mihr gibi meh gibi şehri
 (G, 5, 55b; Kavruk: 442)

Ayan, Konya, 2002, s. 181-82) adlı eserde tahmîs edilen bu gazel, -yukarıdaki tahmîsin birinci bendinin 1, 2, 4 ve 5. mısraları gazelin ilk iki beyti gibi verilerek- Konyalı Şem'î (ö.1839)ye ait gösterilmektedir. Oysa tahmîs edilen gazelin 1, 2 ve 5. beyti, *Kıralı-zâde Hasan Çelebi Tezkire-si'nde* (Haz. İbrahim Kutluk, Ankara, 1978, C. I, s. 526) ve tamamı, *Esrar Dede Tezkiresi'nde* (Haz. İlhan Genç, Ankara, 2000, s. 262) Prizrenli Şem'î (ö.1529)nin şiirine örnek olarak kaydedilmektedir. Kronolojik olarak da doğrusu budur. Bu durumda, başka mahlas olmadığına göre, tahmîs Prizrenli Şem'î'nin olmalıdır.

²² Aynı gazel Mecmûada 97a'da da kaydedilmiştir. Söz konusu sayfada ikinci kez verilmedi.

Dīdeden ū sepdüğüm bu sīne-i sūzānuma
Çorçaram te'şīr ide sūz-ı dilüm cānānuma
(G, 5, 56a; Kavruk: 376)

Rūhī

Dirler raķībe mihri var ol māh-ı enverūñ
Gerçekse ey gönül yine hicrān muķarrerūñ
(G, 5, 56a; Rūhī: 275)²³

Hūdāyī

Cān istese cānāne dime virmezem anı
Bī-minnet alur yoķsa ecel virmez amānı
(G, 5, 56a)

Seķābī

Rūyuña bī-bāk baķmak hūn-bahāmuzdur bizüm
Düşmeni yanuñda görmek Kerbelāmuzdur bizüm
(G, 5, 56b)

Hāletī

Şorma erbāb-ı dilūñ āteş-i pinhānından
Bil hemān hūblaruñ cünbiş-i dāmānından
(G, 5, 56b)

Ṭa'n itse n'ola hūblar ol serv-ķāmete
Münkir degül midür nice kāfir kıyāmete
(G, 5, 56b)

Tāb-ı germādan görüp incindüğün ol bād tīz
Düzdi güller al kāğıddan müdevver bād-bīz
(G, 5, 56b)

Tīğ-ı cevri ile alur 'āşıķuñ āķir cānın
Nice bismil ķomaz ol şūh-ı cihān ķurbānın
(G, 5, 57a)

Bir ğam virür peyām işiteydi ğūşumuz
Pīr-i muğāna nezr iderüz naķd-ı ğūşumuz
(G, 5, 57a)

²³ Dīvanda 6 beyit. Mecmūada 5. beyit eksik.

Olma ey dil ol hilāl ebrūsınuñ āvāresi
‘Āşık-ı bī-dillere çoğdur o yayuñ yaresi
(G, 5, 57a)

Bu gice haṭṭ-ı zenaḥdānın oḥşayup dil-ber
Elinden olmadı ḥālī şemāme-i ‘anber
(G, 5, 57b)

Mevcī

Ḥançer-i cevriñ itdi sīnemi çāk
Şerḥ ider şadrumda dellāk²⁴
(G, 7, 57b)

Veysi

Dīvāne çīn-i ṭurra-ı müşgīnūñe perī
Mā’il nihāl-i ḳaddūñe ḳalb-i şanavberī
(G, 5, 57b)

Cām-ı mey şalduḳça ‘aks ol rūy-ı ḥandān üstine
Ey lebi mül ruḥları gül ḳan olur ḳan üstine
(G, 5, 58a)

Cefā ma‘müresin luṭfuñla ber-bād eyle sulṭānum
Yıḳılmış göñlüm iḥsānuñla ābād eyle sulṭānum
(G, 5, 58a)

Fā’izi

Mest olan sāğar-ı ‘aşḳuñ mey-i raḥşānından
Şormaz erbāb-ı ğamuñ çāk-i girībānından
(G, 5, 58a)

‘Aceb mi rüz u şeb olsa göñül mest ü ḥarāb-ı mey
Ġubār-ı ğuşşayı teskīn ider bir pāre āb-ı mey
(G, 5, 58a)

Hāşimī

Ol dil-nüvāz göñlümi zībā alur ele
Yok bir güzelde böylece ḥüsn ü mu‘āmele
(G, 5, 58b)

²⁴ İkinci misra’ vezne göre eksiktir.

Kerîmî

Pîr-i muğāna muhtesibüñ gör yasağını
Çekdüirdi bezm-i bâdeden āhir ayağını
(G, 5, 58b; Tuman II; 852)²⁵

Sāmî

Libāsi n'eyler olunca tenāsüb-i a'zā
Yirinde dil-berüñ esbāb-ı hüsni ser-tā-pā
(G, 5, 58b; Kutlar: 451)²⁶

Ādem

Zebün olsağ n'ola şāhā ğamuñda nāleden böyle
Eħibbā bî-vefā böyle gönül āvāre sen böyle
(G, 5, 59a)

'Aṭāyî

Ṭoқındı nār-ı ħurşidüñ meger kibrî-t-i pür-süzü
Çemende lālenüñ yaқdı çerāğ-ı 'ālem-efrüzü
(G, 8, 59a)

(?)

Ḥāl-i Mecnūnı gūş idüp ey dil
Pend iken saña 'ibret almazsın
Gitme yabana bekle yār işigin
Ḥizmet eyle yabanda қalmazsın
(Kıt'a, 59b)

(?)

Göñlümi azar azar İbrāhîm
Āl ile alduñ iħtiyārî degül
Beni bir āteşe biraқduñ kim
Nār-ı Nemrüd anuñ şerārî degül
(Kıt'a, 59b)

²⁵ Şairin şirlerinden örneklerde verilen;

Ögme şarābı zemm idüp afyonı sākıyā
Açdurma ehl-i keyfe қutunuñ қаpağını

beyti bu gazelin 3. beytidir.

²⁶ Bu matla', Belig'in *Nuhbetü'l-Āsâr'ında* (Haz. Abdülkerim Abdulkadiroğlu, Ankara, 1999, s. 143) ve *Tuhfe-i Nâilî*'de (C. I, s. 409) 1645'te ölen Sipâhî Mustafa Sâmi Bey adına kayıtlıdır.

(?)

Hāk-i Bağdādda zeyn olan şeceri
Naḥl-ı ḥurmā şanur gören ammā
Tūğlardur ki ḳaldı menzilde
Çekilüp gitdi leşker-i ḥulefā
(Kıt'a, 59b)

'Atāyī

İrmedi yāre sirişk-i çeşm-i bīnādan ḥaber
Gerçi sūr'atle varur dirlerdi deryādan ḥaber
(G, 5, 59b)
Gehī hevā ile ser-geşte gāhī āb gözinde
Degül ḡamuñla bu ḥākūñ nüh-āsiyāb gözinde
(G, 7, 59b)
Bīmār gözlerinden irişdi cāna āfet
Şimden girü efendi sen şağ u ben selāmet
(G, 5, 60a)

Fā'izi

Nāz u şiveyle beni bī-tāb u ṭākat eyledi
Göñlüm aldı āl ile dil-ber zārāfet eyledi
(G, 5, 60a)

Mahlassız

Ol cenāb-ı şeyḥü'l-islāmı ki bāb-ı 'izzetin
Ḥaḳ Ta'ālā melce'-i erbāb-ı ḥācet eyledi
(Kıt'a, 6, 60a)

Fā'izi

Ḥārāya ṭoḳınsa āb ider 'aşḳ
Deryāları sīr-i āb ider 'aşḳ
(G, 5 60b)
Cūy-ı seylāsā felek ḥāk içre çün nā-būd ider
Bir iki gün pür-şafā olduñ göñül bā-pür-keder
(G, 5, 60b)

Çıkarup cāmesini şevk ile yuyan idi Kays
İrmege menzil-i maşşūda şitābān idi Kays
(G,5, 60b)

Hāşimī

Pehlevānlar gibi geldükçe bu meydāna kadeh
Ġam u endūh-ı belāyı bařar üç dāne kadeh
(G, 5, 60b)

Veysi

Teb-hāleler ki zīr-i lebūnde demīdedür
Şol jāledür ki ġonca-i terde çekīdedür
(G, 5, 61a)

Riyāzī

Cān çıkdı ‘āşık-ı ruḥ-ı raḥşānuñam daḥı
Bağ dīdeme ki vālih ü ḥayrānuñam daḥı
(G, 5, 61a; Açıkğöz: 608)
Bildürür ‘aşkumuzu illere eşk-i terümüz
Kendüyi gösterür ehl-i nazara cevherümüz
(G, 8, 61a; Açıkğöz: 405)
Zaḥm-ı dilden seng-i ġam tīr-i cefā eksük degül
Kanda ise başumuzdan bir belā eksük degül
(G, 5, 61b; Açıkğöz: 455)
Kūy-ı ġam Ferhādıdur bu cān-ı nālānum benüm
Tağı taşı inledür feryād u efġānum benüm
(G, 5, 61b; Açıkğöz: 482)

Edībī

Ehl-i ‘aşk içre gerüp gögsi kemān-ı ġamı çek
‘Āşık-ı şādık iseñ ey dil-i şeydā gerçek
(G, 5, 61b)
Cānuma kār itdi zaḥm-ı ḥançer-i āzār-ı ‘aşk
Kān ile tıldı derūnum müşkil ancağ kār-ı ‘aşk
(G, 5, 62a)

Āteş-i sūzāna döndi verd-i ter gülzārda
 Kalmadı hergiz bürüdetden eşer gülzārda
 (G, 7, 62a)

Şeyhî

İrdi müşgîn saçığı yāresi dāğ-ı serüñe
 Reng ü bû virdi bir avuç şu yine güllerüñe
 (G, 5, 62a)

‘Uşşāka muṭrib ile hevā vü heves gerek
 Yakmağa ‘aşk odın bize ehl-i nefes gerek
 (G, 5, 62b)

İderdüm menāşıbdā ben zāhir²⁷
 Eger olsa idi ekābir mekābir
 (G, 5, 62b)

(?)

Güzel midür o ki muḥtāc olup niḳābda(...) ²⁸
 Zen ola nāmı özi perde-i ḥafāda ola
 Güzel odur ki yüzi ağ u alnı açuḳ olup
 Cemāli āyinesi gün gibi güşāde ola
 (Kıt’a 62b)

(?)

Hūbam diyü nāz eyleme ey berber-i bed-ḥū
 Ol vaz’-ı levendāneñe hergiz gönül aḳmaz
 Düzgünle güzelsin şanasın [sen] perī-çehre
 Āyine misin ‘ārif olan yüzüñe baḳmaz
 (Kıı’a, 62b)

‘Atāyî

Şu la‘lūñ dur[ur] dil-i pākīze-gevherden ġaraż
 Neş’e-i meydür cihān bezminde sāğardan ġaraż
 (G, 5, 62b)

Sevdüm yine bir dil-ber-i fettānı gönülden
 İtsem yiridür nāle vü efgānı gönülden
 (G, 5, 63a)

²⁷ Mısra’ vezne göre eksiktir.

²⁸ Bozuk olduğu için okunamadı.

Bizden itmezdi ezel cevrini dildâr dirîg
Çoğ görür şimdi cefâsın o sitemkâr dirîg
(G, 5, 63a)

‘Ulûî

Tîg-ı şun‘ ile kalem levha raqam çekdügi dem
Dest-i Kudretle şunıldı elüñe tîg u kalem
(K, 32, 63a; Çetin: 14)

Hayâlî

Sînede dâg-ı gamuñla nâr-ı süzânuñ mı var
Şubha dek şeb-nem dökersin çeşm-i giryânuñ mı var
Cânüña âteş urur mihr-i dıraşşânuñ mı var
N’olduñ inlersin felek her-câyî cânânuñ mı var
Her maqâmı seyr ider bir mâh-ı tâbânuñ mı var
(Zâtî’nin gazelini Tahmîs, 5 bend, 64a;
Tarlan H: 91)

Nüşî

Olur câm-ı neşâf-engîz[i] ile cân-fezâ meclis
Virür erbâb-ı ‘aşqa çok şafâlar dâ’imâ meclis
Olursa ğam degül ehl-i şafâya dil-rübâ meclis
Güzellerle olupdur dil-ber-i ferruḥ-liḳâ meclis
Gel ey sâḳî bulunmaz böyle ‘âlî dil-güşâ meclis
Getür câm-ı muşaffâyı ki olsun pür-şafâ meclis
(Bâkî’nin matla’ını Tazmîn, 5 bend, 64b)

‘Ubeydî

Bir dem elden kımayup bir ruḥ-ı gül-nâr etegin
Tuta gör âb-ı revân gibi çemenzâr etegin
Tutma zâhid gibi zühdüñ hele zinhâr etegin
Pend güş itme dilâ alma ele ‘âr etegin
Qo ne dirlerse disünler tuta gör yâr etegin
(Muhibbî’nin gazelini Tahmîs, 5 bend, 65a;
Tarlan 2: 11)

Bakı

Bu gice leşker-i h'āb ile haylī ceng oldı
 Fezā-yı dīde sipāh-ı sirişke teng oldı
 (G, 5, 65a; Küçük: 404)²⁹

'Ulvi

Ağyār ile gördük seni hicrāna ışınduğ
 Hicrāna düşüp āteş-i sūzāna ışınduğ
 (G, 5, 65b; Çetin: 354)

Sırrı

Şāf-dil mi bulunur cām-ı muşaffādan yeg
 Pāk-meşreb mi olur sāğar-ı şahbādan yeg
 (G, 5, 65b; Tuman I: 421)

Uşulı

Dest-i Kudret "küntü kenz"ün gencin izhār eylemiş
 Gün gibi zerrāt-ı kevnî ğarķ-ı envār eylemiş
 (G, 7, 65b; İsen: 146)

Be bu bāzār-ı cihānuñ qurı dükkānına yuf
 Çenber-i çarhına vü günbed ü gerdānına yuf
 (G, 7, 66a; İsen: 153)

Ey haķīkatden haberdāram diyen Mevlā nedür
 Çün şuhūduñ yoğ durur bu itdüğüñ da'vā nedür
 (G, 11, 66a; İsen: 123)

Ey nice ay u yıl geçe leyl ü nehār ola
 Şol gūr-ı teng içinde tenüñ hāksār ola
 (G, 9, 66b; İsen: 98)

Küdüret görmesün hergiz cemālün pür-şafā olsun
 Hemīşe yārün Allāh [u] nighdāruñ Hudā olsun
 (G, 7, 66b; İsen: 196)

Cān ile Haķķa enīs ol 'uzlet eyle nāsdan
 Ey gönül insān iseñ kes ünsüñi nesnāsdan
 (G, 5, 66b; İsen: 198)

²⁹ Dīvanda 7 beyittir. Mecmûada 5 ve 6. beyitler eksik.

Elā ey nefsi-āteş-ḥū ne yanarsın cihān için
Çün anuñ varı bir demdür ne yilersin bir ān için
(G, 5, 67a; İsen: 199)

Eller ile datlu datlu dilleşür ol dil-rübā
El ucıyla bize uzaqdan dimez bir merḥabā
(G, 7, 67a; İsen: 101)

Güzel olan gün gibi ‘ālī-cenāb olmağ gerek
Bī-naẓīr ü bī-bedel bir āfitāb olmağ gerek
(G, 10, 67a; İsen: 165)

Her denīye ey gönül rūḥuñ revān itmek neden
Bī-vefā cānāna ‘ömr-i cāvidān virmek neden
Ḳadrūñi bilmezlere cān u cihān virmek neden
Bir vefāsuz raḥmı yoğ nā-merde cān virmek neden
(Mütekerrir Murabba’, 7 bend, 67b; İsen: 81)

Ḥağ cemālūñ gülşenin bād-ı zārardan şağlasun
Ḥāk-i pāyuñ gevherin yavuz naẓardan şağlasun
(G, 7, 68a; İsen: 197)

Yüri ey nāme bizden ol şeh-i ḥübāna ‘aşğ eyle
Ki ya’nī Muştafāya ol güzel sulṭāna ‘aşğ eyle
(G, 11, 68a; İsen: 212)

Fürḳat eyyāmında bārī yāri görsem gāh gāh
Şol gönül eglencesi dildārı görsem gāh gāh
(G, 7, 68b; İsen: 215)

Bize bu ‘aşğda eglenmege bir yār olsa
Yār biñ biñ bulunur yār-i vefādār olsa
(G, 5, 68b; İsen: 216)

İşḥāk

Ol kadar ben ḥasteye cevri firāvān eyledüñ
Kim ölüm düşvār iken sen baña āsān eyledüñ
(G, 7, 68b; Çavuşoğlu: 209)

Uşūlī

Āh kim ol bī-vefā gitdi vefādār olmadı
Derd ü gamdan özge bir kimse baña yār olmadı
(G, 5, 69a; İsen: 242)

Muttaşıl şanma bizi cevr ü cefānuñ kıliyuz
Dōstum gāh cefā gāh vefānuñ kıliyuz
(G, 6, 69a; İsen: 137)

Leblerūñle eyā zebān-ı faşih
Zindedür tā ölince nām-ı Mesih
(G, 5, 69a; İsen: 108)³⁰

Bākı

Ey gonce açılma yūri nā-dān arasında
Hiç gül mi biter hār-ı muğaylān arasında
(G, 5, 69b)³¹

Hayretī

Benüm şāhum benüm şūhum benüm çok sevdüğüm Aħmed
Qadīmī kıluñam itme beni şāhum kıpuñdan red
(G, 5, 69b; Çavuşoğlu H: 161)

‘Ulvi

Cevr-i a‘dāya taħammül yegdür
Dergeh-i Hāķķa tevekkül yegdür
(G, 5, 69b; Çetin: 260)

Bākı

Allar giymiş hırām eyler nihāl-i gül gibi
Günde ‘uşşāķuñ hezārın öldürür bülbül gibi
(G, 5, 69b; Küçük: 430)

Hüdāyi

Ey kışı yā hadengūñe sīnem nişāne dik
Nāzük-nihāl-i serv durur bāđ-ı cāna dik
(G, 5, 70a; Kutluk II: 1061-62)

Fevri

Şehr içinde bir ‘Acem oğlı belürdi nāgehān
Kırpüğün tır-i ciger-düz eyleyüp kışın kemān
Ėamze vü müjgāndan almış destine tığ u sinān

³⁰ Dīvanda 6 beyittir. Mecmûada 5. beyit eksik.

³¹ Dīvanda bulunamadı.

Çatl-i merdüm itmede cellâddur çeşmi hemân
Hışm ile her kime baksa öldürür virmez amân
Hançer-i müjgân-ı hün-h'ârı döker her lahza çan
Baş çeküp âhîr Celâlî olmak ister bî-gümân
Mâ-şaşal bir fitne vü aşûbdur kevn ü mekân
Hey meded sultân-ı 'âdil şeh Süleymân-ı zamân
Devr-i 'adlünde yaraşmaz zulm ile toлмақ cihân
(Mütekerrir Mu'aşşer, 5, 70a)

(?)

'Ayb eylemeñüz hazret-i Manşûra ki lâbüd
Te'sîr-i maḥabbet ki ola dilde muḥakkak
Derd ehlini bir mertebeye vâşıl ider kim
Her müy-ı teninden çıkar âvâz-ı "Ene'l-Ḥak"
(Kıt'a, 70b)

Fevrî

Ḥastesi ölse de üstine tabîbüm varamaz
Nice varsun ki bilür âdeme eyelük yaramaz
(G, 5, 71a)

Şemsî Paşa

Oldı bir 'aşka mübtelâ bülbül
Bulmadı derdine devâ bülbül
(G, 5, 71a)
Bir büseye cân istedi cânâne tekellüf
Didüm ğarazuñ cân ise cânâ ne tekellüf
(G, 5, 71a)

'Âlî

Yine bir şüh-ı cefâ-pîşe şeh-i merḥamet-endîşe güneş gibi toğup ḥaneme
gencîne-şîfat virdi şeref küşe-i vîrâneme dil şehrinin luḫ ile kerem kaşırını
bünyâd u yıkuğ göñlümi iḥsân ile âbâd u kadem-rence kırup bezmüme
tenhâ ve beni itdi vişâliyle ḥased-kerde-i dünyâ³².
(Bahr-i Tavîl, 6, 71b)

³² 'Âlî'nin bu bahr-i tavîlinin sadece ilk musra'ını verdik.

Yine bir serv-i bālāya kul oldum ihtiyārumla
 Görinmez derde düşdüm dīde-i gevher-nişārumla
 Tıyurdum rāz-ı pinhānum cihāna āh u zārumla
 ‘Adū oldum dil-i dīvāne gibi yār-ı ğārumla
 Müyesser olmadı hem-bezm olam şabr u qarārumla
 Göñül bir yaña gitdi qaldı cān cism-i nizārumla
 Barışmaz yıldızum hayf āh mihr-i tābdārumla
 ‘Aceb hālüm n’olur āhır benüm bu intizārumla
 Eger haşr olmaz isem ol kıyāmet-kaç nigārumla
 Gezem maşşerde gögsüm döğerek seng-i mezārumla

(Mütekerrir Mu’aşşer, 5 bend, 72b; Altun: 166)

Tığı

Burc-ı felekde hüsñ ile bir meh-cebñsin
 Dürc-i şadefde dāne-i dürr-i şemñsin
 Gün gibi zīb ü zīver-i rüy-ı zemñsin
 Her vech ile güzeller içinde güzñsin
 Yokdur bahāne hüsñüñe bir nāzenñsin
 ‘Aybuñ hemān budur ki erāzil-nişñsin

(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 73a)

Münñf

Çü ‘aşıq olmaduñ ta’n eyleyüp baña n’idersin sen
 Görüp ben ‘aşıq-ı ğamnāki ağlarken gülersin sen
 Ta’accüb eyleyüp aḥvālūme başuñ şalarsın sen
 Naşīhat şimdi baña kār ider mi zann idersin sen
 Gel ey nāşīḥ қо pendi hāl-i dilden bī-ḥabersin sen
 Beni dīvāne kıldı bir perī bilmem ne dirsın sen

(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 73b)

Sipāhı

Ağyār-ı bed-liqāya taqıldı ol sehī-kaç
 Ben sāyeveş fütāde miskīni eyledi red
 Qaddüm ḥam itdi ğamla āhır o qaşı ser-ḥad (?)
 Dür eyleyüp nazardan idüp cefā-yı bī-ḥad
 Bilsem nedür günāhum baqmaz yüzüme Aḥmed
 Yazıq degül mi baña hey ümmet-i Muḥammed

(Mütekerrir müseddes, 5 bend, 74a)

‘Ulvi

Felekler güm güm ötse yiridür āh u figānumdan
Zemīni ğarç-ı hūn itsem n’ola eşk- revānumdan
‘Alevler zāhir oldı sīnede sūz-ı nihānumdan
Ciger kıan oldı geldi ağıdı çeşm-i hūn-feşānumdan
Devāsuz derde dūş oldum uşandım tatlu cānumdan
Aceb mi kıalmasa hergiz eşer nām u nişānumdan
Diyār-ı ğurbete dūşdüm cüdā oldum mekānumdan
Ġarīb illerde kıaldım ayru dūşdüm nev-cüvānumdan
(Mütekerrir Müsemmen, 5 bend, 74b; Çetin: 150)

Bağış

Giyüp ol şūh-ı perī-çehre libās-ı ‘aselī
Leblerinden şunar idi baña şehd ü ‘aseli
Nice gündür ki dilā bād-ı muhālif eseli
Nāz ile hışm idüben diyeli benden kes eli
Serv-i nāzum küseli Tañrı selāmın keseli
Gitmedi hātır-ı maḥzūnumuñ aşlā keseli
(Mütekerrir müseddes, 5 bend, 75a)

Hâşimî

Bileli irecegin devlet-i dünyāya halel
Tuyalı kār-ı cihān olmasın āḥir muhtel
Kıalmadı şafḥa-ı hātırda ḥaṭ-ı tūl-ı emel
Ārzū-yı dile pek mā’il idük gerçi ezel
Şimdi hıç ğam yimezüz virmese maḥşūdumuz el
Ber-murād olmağı bilmem ne şanurduķ evvel
(Himmetî’nin matla’ını tazmīn, 5 bend, 75b;
Bulan: 78)³³

‘Ālî

Tır-i kıazāya hāzır u nāzır degül misin
Derd ü belā vü miḥnete şābır degül misin
Ḥidmetde cān u baş ile hāzır degül misin

³³ Bu matla’ı tazmīn yoluyla oluşturulan müseddes, Seyyid Hâşimî Dîvânı’nda var. Ancak Himmetî’nin olduğu kaydedilen ve tazmīn edilen matla’ dışında, mecmûadakinden farklı bir şiidir.

Biñ cānuñ olsa terkine kâdir degül misin
 Meydân-ı ‘aşk içinde bahâdır degül misin
 (Müzdeviç Muhammes, 5 bend, 76a)

Bağış

‘Âkıl gerek ey dil ola rindân arasında
 Güftâra gelüp diñlede ihvân arasında
 Eflâke başı irse de insân arasında
 Nâ-dân olımaz meclis-i ‘irfân arasında
 Hâr-mühre şıgar mı dür ü mercân arasında
 (Kabûlî’nin gazelini Tahmîs , 5 bend, 76b)

Âzerî

Aldı gönlüm yine bir dil-ber-i pākîze-hışâl
 Saçı sünbül lebi mül ‘ârızı hürşid-mişâl
 Oldı pây-ı dile gîsû-yı girih-gîri ‘ıķâl
 Şimdi hâlümden eger halk iderlerse su’âl
 Gice gündüz benem ol mu‘tekif-i künc-i melâl
 Mütelâşî vü perîşân u müşevveş-aşvâl
 (Nev’î’nin gazelini Tesdîs, 6 bend,77a)

‘Ulvi

Ber-murâd itdi felek gerçi dil-i nâ-kâmı
 Şundi ammâ n’ideyin zehr ile pür bir cāmı
 İrdi cân kulağına zevk-ı Hudâ peygâmı
 Âh kim geldi meded guşsa vü gam hengâmı
 Ne ‘aceb tîz geçer zevk u sürür eyyâmı
 İrmedin nışf-ı nehârı irişür aşşâmı
 (Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 77b; Çetin: 161)

Bağış

Gönlümi zülfüñ perîşân ideli sevdâ ile
 Bağış ider seyl-âb-ı eşküm tırmayup deryâ ile
 Nice söyleşem ‘aceb ol şüh-ı bî-pervâ ile
 İhtilâf idüp muhaşşal muttaşıl a’dâ ile
 İtmedüñ ülfet dirîgâ bülbül-i şeydâ ile
 ‘Ahdümüz böyle degüldi sen gül-i ra’nâ ile
 (Mütekerrir Müseddes, 5 bend,78a)

‘Âî

Yine bir şāha esîr itdi beni devr-i zamān
Yine bir āteş ile oldu vücūdum sūzān
Ne nazîri bulunur aña ne olur aqrān
İ’tikādum bu durur mişli bulunmaz el-ān
Nedür ol qamet-i bālā nedür ol nāz u ol ān
Toğrusın söyleyeyin aña kıyās olmaz hemān
Hicr-i Yūsufda benüm Yūsufumı görse ‘ayān
Giryeden el yur idi hāzret-i pîr-i Ken‘ān
(Müsemmen, 5 bend, 78b)³⁴

Ne yoluña harc eylemege sîm ü zerüm var
Ne bār-ı gamuñ çekmege fermān u ferüm var
Bîmār u garîbem şeb-i gamda seferüm var
Āhîr nefesümdür saña gel bir haberüm var
Gel gel öpeyim gerdenüñi derd-i serüm var
Bir boynı uzaq yire giderem seferüm var
(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 79a; Altun: 194)

Fevrî

Taîrî her şaḡşa temennā-yı dîl ü cānın vire
Kāfire İslām u ehl-i dīne îmānın vire
Şeyḡ u şüfîye cinān u hūr u rıdvānın vire
Mālike mülkin garîbe künc-i vîrānın vire
İsterem Ḥaḡ haste-dil ‘uşşāḡa cānānın vire
Umaram derdin viren Allāh dermānın vire
(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 79b; Tarlan 1: 74)

Rahmî

Nev-bahār olup irişdi yine hengām-ı cünün
Dāğ-ı sînem gibi şahrālar olupdur lāle-gün
Yārsuz çeşmüm döker bir laḡzada seyl-āb-ı hūn
Āh elüñden kime feryād ideyin ey dehr-i dūn
Ḥātırım maḡzūn u bağrum hūn u baḡtum ser-nigūn
Şabra ḡāḡat kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn
(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 80a; Tarlan 1: 16)

³⁴ Birinci bendin bütün mısraları birbiriyle kafiyeli, ancak diğer bendlerin son beyitleri hem birinci bendden, hem de bağlı buldukları bendlerden farklı kafiyelenmiştir. **aa aa aa aa, bb bb bb cc, dd dd dd çç, ee ee ee ff...** gibi. Bu sebeple Müsemmene de tam uymaz. Ancak terkîb de değildir.

Makālî

Şikāyet rūzgārumdan ki bir dem olmadum hoşnūd
 Figān baht-ı siyāhumdan ki kılmaz ṭali‘üm mes‘ūd
 Yumıldı gonca-i bahtum elümde cām-ı gam-fersūd
 Bu ḥāristān-ı ‘ālemdede açılmazsa gül-i maqşūd
 Ne gam ey bülbül-i cān çünki gülzār-ı ‘adem mevcūd
 (Müzdeviç Muhammes, 5 bend, 80b)³⁵

Fuzūlî

Ġamzesin sevdüñ gönül cānuñ gerekmez mi saña
 Tiġa urduñ cism-i ‘uryānuñ gerekmez mi saña
 (G, 7, 87a; Akyüz: 139)
 Cānumuñ cevheri ol la‘l-iġüher-bāra fedā
 ‘Ömrümün ḥāşılı ol şive-i reftāra fedā
 (G, 7, 87a; Akyüz: 133)
 Şubḥ şalup māh-ı ruḥuñdan niķāb
 Çık ki temāşāya çıķa āfitāb
 (G, 9, 87b; Akyüz: 143)³⁶

‘Ulvi

Ey gönül ġayrıya meyl eyleme cānān bir olur
 Birinün ‘aşķı derūnuñda yiter cān bir olur
 (G, 5, 87b; Tarlan 3: 18)

Zuhūfî

‘Aşķam gül yüzünün naķşına şāhum ezeli
 Seni naķķāş-ı ezel ķudret eliyle yazalı
 (G, 5, 87b)

Fuzūlî

Āh eyledüğüm serv-i hırāmānuñ içündür
 Ķan aġladuğüm gonca-i ḥandānuñ içündür
 (G, 6, 88a; Akyüz: 181)³⁷

³⁵ Mecmûada 81a boş. 80b Makālî'nin bu şiirinin son bendinin ilk iki mısra'ı ile bitiyor. Son bendin ilk mısra'ında Makālî mahlası var. Ancak bendin son üç mısra'ı olmadığı için tahmis olup olmadığını tesbit edemedik. Ayrıca, 81b-87a arasında iki beyitlik kıt'alar şeklinde 79 hadis var.

³⁶ Dîvan'da 10 beyit. Mecmûada 9. beyit eksik.

³⁷ Dîvanda 7 beyit. Mecmûada 5. beyit eksik.

İshâk

Dil-rübâlar çok³⁸ velî hergiz nazîr olmaz saña
Hey ne dirsın pâdişâhum kim esîr olmaz saña
(G, 5, 88a; Çavuşoğlu İ: 114)

Fuzûlî

Teşne-i cām-ı vişâlûñ âb-ı hayvân istemez
Mâ'il-i mûr-ı haţuñ mülk-i Süleymân istemez
(G, 6, 88a; Akyüz: 186)³⁹

Zâtî

Merhabâ ey bûy-ı zülfi dil-rübâ
Çankı yıller esdi geldûñ bu yaña
(G, 5, 88b; Tarlan Z: 20)
Pâ-bürehne hâke başmışsın kâdem ey âfitâb
Yine gökde istediğın yirde bulmuşdur türâb
(G, 5, 88b; Tarlan Z: 73)⁴⁰

Fuzûlî

Hoş ol zamân ki harîm-i mişâle mahrem idüm
Ne mübtelâ-yı belâ ne muşayyed-i ğam idüm
(G, 5, 88b; Akyüz: 225)⁴¹
Nice mektûb-ı maşabbet nice irsâl-i kelâm
Dostluğ haqqın unıtmış ne kelâm u ne selâm
(G, 5, 89a)⁴²

Hüdâyi

Ey ruñı bâğ-ı leţâfetde gül-i handânım
Dutdı bülbül gibi dünyâ yüzini efğânım
Az çalupdur ki çıka burc-ı bedenden cânım
Ey lebi derd-i dile hikmet ile Loğmânım

³⁸ Mecmûadaki "dil-rübâlarda" ibaresi yerine, Dîvandaki "dil-rübâlar çok" ibaresi alındı.

³⁹ Dîvanda 7 beyit. Mecmûada 5. beyit eksik.

⁴⁰ Dîvanda 7 beyit. Mecmûada 2 ve 6. beyitler eksik.

⁴¹ Dîvanda 7 beyit. Mecmûada 5 ve 6. beyitler eksik.

⁴² Dîvanda bulunamadı.

Şerbet-i vaşluñ ile [eyle] benüm dermānum
Düşmesün boynuña hierüñle ölürsem kıanum
(Müzdeviç Müseddes, 5 bend, 89a)

Mahlassız

Eger zencir-i zülfün görmesem dīvāne olmazdum
Giriftār-ı belā-yı miñnet-i cānāne olmazdum
(G, 5, 89b)

Mahlassız

Bir dem ol dil-ber cemālinden ırağ olmağ ne güç
Bir nefes cānānesüz ‘ālemde sağ olmağ ne güç
(G, 5, 89b)

Fuzûlî

Ey gül ne ‘aceb silsile-i müşk-i terün var
V’ey serv ne hoş cān alıcı ‘işvelerün var
(G, 6, 89b; Akyüz: 167)⁴³
Şem’-i rüyuñ āfitāb-ı ‘ālem-ārādur senün
Nür-ı Hāğ hürşid-i ruhsāruñda peydādur senün
(G, 7, 90a; Akyüz: 212)

Nev’î

Nihān oldı gözümdeñ zülf-i dil-ber
‘Aceb midür okursam küfri ez-ber
(G, 5, 90a; Tulum: 300)

Rûhî

Şanmañuz rüsvāylıkdan ğam çeker ferzāneyüz
Ğonca iseñ ‘andelibüz şem’ iseñ pervāneyüz
(G, 5, 90a; Rûhî: 230)⁴⁴

Huldi

Meclis-i ‘aşğ içre ey dil hün-ı dīdemdür şarāb
Tañ midur bağrum yağup odlara eylersem kebāb
(G, 5, 90b)

⁴³ Dīvanda 7 beyit. Mecmûada makta’-mahlas beyit eksik.

⁴⁴ Dīvanda 7 beyit. Mecmûada 3 ve 4. beyitler eksik.

Figānī

Virdüm dehān-ı dil-bere dil gā'ibāne ben
Miḳdār-ı zerre görmedüm andan⁴⁵ nişāne ben
(G, 5, 90b; Karahan: 90)

'Amrī

Revā mıdur ki raḳıbe vefālar eyleyesin
Muḫibbe şādıka cevır ü cefālar eyleyesin
(G, 5, 90b; Çavuşoğlu A: 127)

Bāḳī

Süz-ı 'aşḳ ile kaçan kim dilden āh u zār olur
Āh dūd u dūd ebr ü ebr āteş-bār olur
(G, 5, 91a; Küçük: 171)

Veysi

Göreldeñ dāde-i cān ile ol naḳş-ı dil-ārāyı
Didi cān u gönül āyā nedür bu şun'-ı Mevlāyī
(G, 5, 91a)

Muḫibbī

Ḳan yudarsa tañ mıdur la'-i leb-i yār isteyen
Cān virür bu yolda bir zülf-i siyehkār isteyen
(G, 5, 91a; Ak: 608)

'Ulvi

Kāmilüñ gitse vücūdı nice icādı ḳalır
Sen dağı añıla gör kim er ölür adı ḳalır
(G, 5, 91a; Çetin: 248)

Muḫibbī

Pend gūş itme dilā alma ele 'ār etegin
Ḳo ne dirlerse disünler tuta gör yār etegin
(G, 5, 91b; Ak: 640)

---

⁴⁵ Mecmûada "senden" kelimesi yerine, Dîvandaki "andan" kaydedildi.

Mahlassız

Dilde ğamzen okun araya kıodum
Kıomadum cānumı belāya kıodum
(G, 5, 91b)

Bakı

Ne devrān muvāfiķ ne t̄ali‘ müsā‘id
Kıolın boynuma ŗalmaz ol s̄im-sā‘id
(G, 5, 91b; Kūçuk: 126)

‘Ulvi

Kemān-keşlikde kıatıdur kıaşıñ ğāyet dil-āverdür
Velikin t̄iğ-ı müjġānuñ bahādırdur ciger-derdür
(G, 5, 92a; Çetin: 291)

Şahidi

Her kıaçan tahrır ola cānā ruħuñ üstinde kıaķ
Kıılca kıalmaz ğuşşası ‘āşıkıların bildüm kıaķaķ
(G, 5, 92a)

Hamdi

Gördüğümce seni her ğāh benüm sulţānum
Kıudret olmaz kı diyem āh benüm sulţānum
(G, 5, 92a)

Hāletı

Dem-ā-dem yāre kıarşı eşkini düşmen revān eyler
Maķabbet ehli ammā kıā‘il olmaz aña kıan eyler
(G, 5, 92a)

‘Ulvi

Şubħa dek ağladıķ bu ŗeb toġmadı māh-pāremüz
T̄ali‘ümüz açılmadı düşkün imiş sitāremüz
(G, 5, 92b; Çetin: 314)

Şem‘î

Ey lebi gonca vü bili ince
Baña oldı hayâlün eglence
(G, 5, 92b; Tarlan 2: 75)⁴⁶

Hüdâyi

Mey-i telh içdüm idi çäre şanup def‘-i gama
Yârsuz olduğıün acısı çıkdı depeme
(G, 5, 93a)

Muhibbî

Olmışam cām-ı lebüñden ben senüñ ey yâr mest
Nite kim büy-ı gül ile bülbül-i gülzâr mest
(G, 5, 93a; Ak: 106)

‘Âfî

Şebüm târ itdi rûzum tîre bahtum kara şabrum mû
Siyeh hâl ü siyeh gîsû siyeh çeşm ü siyeh ebrû
(G, 5, 93a)

Ezherî

Lâleye reng viren ol had-i gül-gün ancak
Servi hayretde koyan şol kad-i mevzün ancak
(G, 5, 93a)

Şuhûdî

Vaşf-ı ruhuñda Rûhî Revânî gazelleri
Taşvîr-i hüsnüñ itmede Mânî gazelleri
(G, 5, 93b)

Figânî

Çoma elden kadehi yâr-i vefâdâr olıcağ
Kişiyе hoş-dem imiş hem-demi dildâr olıcağ
(G, 5, 93b; Karahan: 71)

⁴⁶ A. N. Tarlan eserinde, *Selhî Bey Tezkiresi*’nden naklen gazelin ilk iki beytini vermiştir.

Selîkî

Baňa nerrād-ı felek göstermedi naqş-ı murād
Şeş-der-i ğam içre zārum bulmadum hergiz güşād
(G, 5, 93b)

Hüdāyî

Selāmn kesmeyen herkesden ol sultān-ı ‘ādildür
Nihāl-i mīvedārı cennetüñ her yaña mā’ildür
(G, 5, 94a)

Fevrî

Küyına geldi gönül ol yār-i cānı bulmadı
Girdi firdevse velî hür-ı cinānı bulmadı
(G, 5, 94a)

Bakî

Ĥüsniyle saña öykinemez çün gül-i ra‘nā
Ĥüzniyle baña beñzeyemez bülbül-i şeydā
(G, 5, 94a; Küçük: 104)
Göstermeseydi bādesini sāġar-ı zücāc
Zevk itmez idi bezm-i şafāda gönül mizāc
(G, 5, 94a; Küçük: 119)
Nāle-i ‘āşıka kılmazsın dād
Hey ela gözlü elüñden feryād
(G, 5, 94a; Küçük: 127)⁴⁷

Meylî

Göñlümüz hiç rüy-ı hüb-ı hoş-şadādan geçmedi
Pîr oldukça harîş oldu hevādan geçmedi
(G, 5, 94b)

Bakî

Dilā nüş it ciger kanın mey-i gül-gün ise gitdi
Yürü zehr-i belāya kâni‘ ol afyon ise gitdi
(G, 5, 94b; Küçük: 437)

⁴⁷ Dîvanda 6 beyit. Mecmûada 3. beyit eksik.

Hüdāyī

Girmek için Kays ‘uryān oldu Leylā koynına
Rūzgār ol nā-murādı şaldı şahrā koynına
(G, 5, 95a)

Figānī

Terk idüp yārānī fūrkat ihtiyār itdi gönül
Bir nice eyyām ‘işret ihtiyār itdi gönül
(G, 5, 95a; Karahan: 80)
Gördi nihāl-i kāmētini sen semen-berün
Biñ pāre oldu kalbi ḥasedden şanavberün
(G, 5, 95a)⁴⁸
Ey sehī-ḳad ḡam-ı zūlfünle perīşān-ḥālem
Sāyeveş ḥākde üftādeyem ü pā-mālem
5, 95a; Karahan: 89)

Nişānī

Sırruñı fāş eyleme nā-ehle cān elden gider
Bülbül-i şūrīde olma gülsitān elden gider
(G, 5, 95b)

Figānī

Yüzüm zerd oldu yaşum ḳan dir isem yāre āl añlar
Miyānuñ fikri mū ḳıldı tenüm dirsem ḥayāl añlar
(G, 5, 95b; Karahan: 51)⁴⁹

Hüdāyī

Geçdi Mecnūn ‘aşḳdan geçmez dil-i mestānemüz
İllerün uşlandı uşlanmaz bizüm dīvānemüz
(G, 5, 95b; Kutluk: 1062)
Yüz bulaldan başa çıḳdı ey büt-i ṭannāz zūlf
Vechi var ḥurşīd-i ‘ālem-tāba ḳılsa nāz zūlf
(G, 5, 96a)
‘Āşīḳ olmuş dil-berüm bir yār-i bī-hem-tā iken
Bülbül olmuş bāḡ-ı ‘aşḳa ḡonca-i zībā iken
(G, 5, 96a)

⁴⁸ Dīvanda bulunamadı.

⁴⁹ Dīvanda 7 beyit. Mecmûada 2 ve 5. beyitler eksik.

Fevrî

Görinen ol deheni mîm ü kaşı nûn ancak
Lebi gönca yüzi gül kâmeti mevzûn ancak
(G, 5, 96a)

Câmi‘î

Ṭâli‘ümde gör sa‘âdet var mı ey Yûsuf-cemâl
Aç cemâlûñ muşhafından gel baña bir kıtlu fâl
(G, 5, 96a)

Ḥalişî

Açıldı ‘âlem gül gibi esdi nesîm-i şubḥ-dem
Cüş eyleyüp bülbül gibi muṭrib sürüd it dem-be-dem
(G, 11, 96b)

Bakî

‘Âlem hayât-ı nev bulur cânlar bağışlar dem-be-dem
Enfâs-ı Rûḥu’llâhdur güyâ nesîm-i subḥ-dem
(G, 9, 96b; Küçük: 296)

Fevrî

Alan izin tozin eyler Cem ü Dârâya istiğnâ
İderler kîmyâgerler şeh-i dünyâya istiğnâ
(G, 5, 97a)
Fakr u fenâ-yı ‘aşka düşen devlet istemez
Zevk u şafâ-yı hicri bilen vuşlat istemez
(G, 5, 97a)

Fiğânî

Qavl ü qarâr eylemeñ ol bî-qarâr ile
Zîrâ ki öldürür kişiyi intizâr ile
(G, 5, 97b; Karahan: 104)

Ṭali‘î

Ġamzeñ hadengi ile kaşuñ cân delüpdür[ür]
Bilürse kıymetin yine bir kân delüpdür[ür]
(G, 5, 97b)

Nev'î

Kâr-ı 'aşkı bunca 'âkıllar ki hep müşkil bilür
Güşe-i mey-ḥānede her mest-i lâ-ya'kıl bilür
(G, 5, 97b; Tulum: 311)

Mevc urur baḥr-ı maḥabbet keştî-i dil nâ-bedîd
Bir 'aceb deryâdayuz қа'rıyla sâhil nâ-bedîd
(G, 5, 98a; Tulum: 259)

Behiştî

Cihānda 'aşıkuñ yâ Rab cefâsuz yâri olmaz mı
Maḥabbet gülsitânımuñ gül-i bî-ḥârı olmaz mı
(G, 5, 98a; Aydemir: 524)

Bâkî

Sâkî-i pāk-meşreb ü pākîze-zât ile
Sa'y it şafâya bâde-i şâfi-şifât ile
(G, 5, 98a; Küçük: 358)⁵⁰

Meşâmî

Olaldan mihr ile dil müşterî ol mâh-sîmâya
Nigâhum yok felekde âfitâb-ı 'âlem-ârâya
(G, 5, 98b; Yeniterzi: 323)

Raḥmânî

Nice ḳan ağlamasun dem-be-dem iki gözümüz
Bize bir laḥza naḳar ḳılmaz ol iki gözümüz
(G, 5, 98b)

Bâkî

Ḥüblar mâ'ildür elbet 'aşıḳ-ı şeydâsına
Dil-ber-i 'âlî-cenâbuñ baḳma istignâsına
(G, 5, 98b; Küçük: 352)⁵¹

⁵⁰ Dîvanda 6 beyit. Mecmûada 4. beyit eksik.

⁵¹ Dîvanda 9 beyit. Mecmûada 5, 6, 8 ve 9. beyitler eksik.

Rûhî

Ne gedâ ile muqayyed ne şehen-şâh ile ol
‘Âlem-i vahdete var ey gönül Allâh ile ol
(G, 5, 98b; Rûhî: 292)

Bâkî

Küyuñ yolında nice kez ey mihr-i bî-naẓîr
Şeb-rev diyü giceyle tütüldü meh-i münîr
(G, 5, 99a; Küçük: 156)
Hübda çihre ile sîne gerek
Baña maḥbûb böylesine gerek
(G, 5, 99a; Küçük: 274)

Nev‘î

Ta‘rif iderse ḥüsn ile ol mâhî ehl-i dil
‘Âlî-cenâbdur o bizüm ḥaddümüz degül
(G, 5, 99a; Tulum: 405)

Zâfî

Hey di şol ğamze-i ḥün-ḥ‘āra Muḥammed Çelebi
Yüregüm eyledi biñ pâre Muḥammed Çelebi
(G, 7, 99b: Çavuşoğlu Z: 413)

Nev‘î

Ṭālî‘ bu vech ile dün ser-keş nigâr böyle
Bî-çâre ‘âşıkı gör baht öyle yâr böyle
(G, 5, 99b; Tulum: 494)

‘Ulvi

Çanı sāyeñ gibi ḥâk olduđum ey serv yanuñda
Alursa cânım alsun bârî Mevlâ âsitānuñda
(G, 5, 99b; Çetin: 499)

Fevrî

Çâmetüñ servi degül mi gele tođru söyle
Gül degül mi ruḥuñ ey gonca-i gül-bü söyle
(G, 5, 99b; Tarlan 1: 102)

‘Ulvi

Şanemā sencileyin dil-ber-i ra‘nā bulımam
Bāğ-ı hüsnüñ gibi bir özge temāşā bulımam
Rāzumı açmağa gönülüm gibi şeydā bulımam
Saña derdüm dimesem gerçi tesellā bulımam
‘Arz-ı hāl itmege hergiz seni tenhā bulımam
Seni tenhā bulıcağ kendümi ašlā bulımam

(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 100a; Çetin: 173)

Nev‘i

Ne mümkün oldı ğam-ı fūrkat ile ülfet idem
Ne çāre var talebüñden senüñ ferāğat idem
Ne kādirem ser-i küyuñ varup ziyāret idem
Ne fırsat oldı saña hālümü hikāyet idem
Ne vüs‘at oldı ki hicrān ğamın rivāyet idem

(Kendi gazelini Tahmīs, 5 bend, 100b; Tulum: 215)

Maqālī

Cān u dilden biz saña ey meh belā-keş ‘aşığuz
Her ne deñlü eyleseñ mihr ü vefālar lāyıkuz
(G, 5, 101a)
Bekler gözün alup ele tır ü kemān kemīn
Derbend-i ‘aşkı kim geçer ey bī-emān emīn
(G, 6, 101a)

Fevri

Dāğlar yağdı sīneme dil-ber
Her birisi bir filori deger
(G, 6, 101b; Tarlan 1: 108)⁵²
Öykünürmiş kadd-i yāre serv āzād olmasun
Gül yüzinden utanur güller cemālī şolmasun
(G, 5, 101a)
Āhum ol seng-dilüñ qalbine hīç itmez eşer
Tālī‘üm līk nuḥüsetde benüm taşı deler
(G, 5, 101b)

⁵² A. N. Tarlan eserinde, *Beyânî Tezkiresi’*nden naklen sadece matla‘ı vermiştir.

Şun'î

Dirîgâ görmedüm hergiz senüñ gibi cefākārı
 Egerçi nice nice sevdi dil her-cāyī dildārı
 Yiter ağlatduğūñ⁵³ cānā esirge 'aşık-ı zārı
 Teraḥḥum itmedüñ öldüm saña yalvarı yalvarı
 Gözümüñ nūrı gönümümüñ sürürı 'ömrümüñ varı
 Bizümle dost olımazsañ 'adāvet eyleme bārı
 (Taşlıcalı Yahyâ'nın matla'ını Tazmîn, 5
 bend, 101b)

Nev'î

Meded ey gülşenüñ nāzük-nihāl-i lāle-ruḥsārı
 Leṭāfet sebzezārınuñ tezerv-i kebk-refṭārı
 Vefāsuz dil-rübālar 'askerinüñ şāh u serdārı
 Ağardı giryeden luṭf it esirge çeşm-i ḥün-bārı
 Gözümüñ nūrı gönümümüñ sürürı 'ömrümüñ varı
 Bizümle dost olımazsañ 'adāvet eyleme bārı
 (Taşlıcalı Yahyâ'nın matla'ını Tazmîn,
 5 bend, 102a; Tulum: 209)

Figānî

Cihāna 'aşk ile geldüm ne māl ü ne menālüm var
 Ḳanā'at gencine ḳāni' olalı ḥoşça ḥālüm var
 (G, 5, 102a; Karahan: 48)

Nev'î

Ne rāh-ı 'aşka nihāyet ne baḥr-ı şevḳa kenār
 Ne tende tāb ile ḳuvvet ne cānda şıḥḥat var
 (G, 5, 102b; Tulum: 310)⁵⁴
 Nāz ile 'arz-ı hilāl itse ırāḳdan ol ḥabīb
 Şā'im-i hicrān umar rüz-ı vişālin 'an-ḳarīb
 (G, 5, 103a; Tulum: 244)

⁵³ Mecmûadaki "ağlat yiter" ifadesi yerine, mânâ gereği "ağlatduğūñ" kelimesi kaydedilmiştir.

⁵⁴ Dîvanda 7 beyit. Mecmûada 5 ve 6. beyitler eksik.

Enverî

Hep cümle ‘âlemüñ sañadur meyli ey perî
Başına ağsa cümle perîñüñ n’ola peri
(G, 5, 103a; Sabuncu: 277)

Mahlassız

Ka’be kıblem senüñ cemâlüñdür
Hacerü’l-Esved anda hâlüñdür
(G, 5, 103a)

Âhî

Yirde qalmaz âteş-i âh-ı sehergâhum benüm
Töxinur çarhuña bir gün ey felek âhum benüm
(G; 5, 103b; Sungur: 141)

Nev’î

Boyuñdur mañlab-ı a’lâ-yı cân-ı mübtelâ ‘ömrüm
Şaçuñdur mebde’-i sevdâ-yı ‘aql-ı pür-belâ ‘ömrüm
(G, 5, 103b; Tulum: 408)

Muhibbî

Hem-demüñ her demde bir gül yüzlü cānān oldı tüt
Mañremüñ dün gün meh ü hürşid-i rañşān oldı tüt
(G, 5, 103b; Ak: 93)

Hüdāyî

جاهدوا فى الله يا اهل الصباح
ان عز المر و ممضى كالرياح
(G, 5, 103b; devamı Türkçe)

Hāletî

Tekye-i ‘aşkuñda cānā şol ki ‘uryān olmadı
Giymedi şāl-ı melāmet merd-i meydān olmadı
(G, 5, 104a)

Nev'î

Olmadı devlet müsâ'id kıldı istignâ murâd
Rûzgâr el virmedi alduğ ayakda nâ-murâd
(G, 5, 104a; Tulum: 258)
Çanda bir ęam yârsuz çalsa benümle yâr olur
Bir belâ kim şâhibin bulmaz baña ęam-h'âr olur
(G, 5, 104a; Tulum: 302)
Lebüne beñzemesse sâğar-ı la'lîn-câme
Ser-fürü itmez idi böyle şurâhî câma
(G, 5, 104b; Tulum: 469)

Recâyi

Çaşa tutar diyü ęülzârı giceyle jâle
Baş açup şâh-ı ęüle itdi şikâyet lâle
(G,5,104b)

Nihâli

Çekerüz cevri reh-i 'aşķına sâlik olıcağ
Virürüz mâ-meleki dil-bere mâlik olıcağ
(G, 5, 104b)

Zâfi

Allâh nice zîbâ ruħuñuñ ali Muħammed
Dir anı ęören şalli 'alâ-âl-i Muħammed
(G, 5, 104b; Tarlan Z: 109)

Nev'î

Başum giderse 'aşķ ile devlet degül midür
Başdan ęaraż hevâ-yı maħabbet degül midür
(G, 5, 105a; Tulum: 263)⁵⁵
Gün geldüğünce sînede miħnet ziyâdedür
Derd ü ęamum meger ki benüm sîne-zâdedür
(G, 5, 105a; Tulum: 301)⁵⁶

⁵⁵ Dîvanda 6 beyit. Mecmûada 5. beyit eksik.

⁵⁶ Dîvanda 6 beyit. Mecmûada 5. beyit eksik.

Cām-ı ğam nūş itmede bir yār-i maḥrem bulmadum
Ben bu dehrüñ sāġar-ı mihrinde ‘ālem bulmadum
(G, 5, 105a)⁵⁷

Rūḥ-i Bağdādî⁵⁸

Devrden peymāne-i mihr ü vefā eksilmede
Ḳalb-i ehl-i ḥālden mihr ü vefā eksilmede
(K, 22, 105b; Rūḥi: 51)⁵⁹

Fuzūlî -i Bağdādî⁶⁰

Şun‘-ı Ḥaḳ kim yoġ iken ‘ālemi itmiş peydā
Andan almış eşer-i nazm-ı niẓāmın eşyā
(K, 21, 106a; Akyüz: 78)

Cevrî

Ey meh-i encümen-efrüz-ı ḥarīm-i aġyār
Āteş-endāz-ı dil-i ‘āşık-ı bî-şabr u ḳarār
(Terkîb, 5 bend, 106b; Ayan: 166)

Milket-i ḥüsnüñ eyā mālik-i ‘izz ü cāhı
Muttaşıl cevri ile zār itme dil-i güm-rāhı
Çıkmasun rüz u şeb eflāke figān u āhı
Lāyık-ı merḥamet itbende-i devlet-ḥāhı
Ḳıl nazār ḥālūme ey kişver-i ḥüsnüñ şāhı
Gāh cevri eyler iseñ bārī esirge gāhı
(‘Ulvî’nin müseddesinin ilk bendinin matla’ını
Tazmîn, 5 bend, 107b)⁶¹

Nāzuñı taḥşîş-i erbāb-ı niyāz itmek neden
Hicri ile ‘uşşākı pür-süz u güdāz itmek neden
Mihr ile a‘dāyı şāḥib-ı imtiyāz itmek neden
Luṭf ile aġyārı her dem ser-fürü itmek neden

⁵⁷ Dîvanda bulunamadı.

⁵⁸ Başlık halinde var.

⁵⁹ Dîvanda 33 beyit.

⁶⁰ Başlık halinde var.

⁶¹ Dîvanda bulunamadı.

Herkese mihr ü vefâ ‘uşşâka nâz itmek neden
Ġayra ihsân ehl-i dile iġtirâz itmek neden
(Nâdiri’nin matla’ını Tazmîn 5 bend, 107b;
Ayan: 363)

Maġla’⁶²

Nedür bu nâz u te’allül bu deñlü cevri ü cefâ
Nedür hey âfet-i devrân nedür bu istiġnâ
(Matla’, 108a)

Cevri

Maġabbet âteşinde kimse sūzân olmasun yâ Rab
Gözinden kimsenüñ her dem aķan yaş olmasun yâ Rab
Kimesne mübtelâ-yı ‘aşķ-ı ħübân olmasun yâ Rab
Benüm tek hîç kim zâr u perîşân olmasun yâ Rab
Bu kâfirler esîri bir Müselmân olmasun yâ Rab
(Fuzûlî’nin gazelini Tahmîs, 7 bend, 108b;
Ayan: 358)

Ġamze-i ħûn-ġ’arı her dem meyl ider ķan içmege
Teşnedür kâfir gözi ħûn-ı Müselmân içmege
(G, 5, 109a)⁶³

Cânâ geçdi tîr-i ġamzeñ âh u zâr itmem yine
Zaġm ile ŧoldı derûnum âşikâr itmem yine
(G, 5, 109a; Ayan: 273)

‘Aşķuñ esrârına vâķıf dil-i âġâhumdur
‘Aşķdan kim beni men’ eylese bed-ġ’âhumdur
(G, 5, 109a; Ayan: 293)

Nev’î

Çâk eyle libâs-ı teni rûsvây-ı cihân ol
ŧut şıdķ ile bir pîr etegin ‘ârif-i cân ol
(G, 5, 109a; Tulum: 401)

İçüp devri-i lebûñde dem-be-dem ħûn-ı ciġer çeşmüm
Şafâ-yı câm-ı ‘aşķı bunca demlerdür sürer çeşmüm
(G, 5, 109b; Tulum: 408)

⁶² Mecmûada “maġla’” başlık şeklinde kaydedilmiştir.

⁶³ Dîvanda bulunamadı.

Fevrî

Dil ü cân karşı çıkar sîneye cânân gelicek
Memleket halkı gibi şehrine sultân gelicek
(G, 5, 109b)

Ço Ferhâd ile Mecnûnı belâ-yı ‘aşkı benden sor
Ta‘âmuñ lezzetin bir ağzınuñ dadın bilenden sor
(G, 5, 109b; Tarlan 1: 93)

Mağâlî

Ne hâlet var ‘aceb şîrîn-keâm-ı la‘l-i nâbında
Su‘âl itdükçe şekerler nişâr eyler cevâbında
(G, 5, 110a)

Gözün sihr ile ‘aqlum almasa dîvâne olmazdum
Lebün kılmasa efsün ‘âleme efsâne olmazdum
(G, 5, 110a)

Nihâl-i kâmet-i mevzûnı yârün nahl-i dil-cüdur
Dil-i meyyâlümüz ardınca anuñ bir aqar şudur
(G, 5, 110a)

Mânî

Yâre teklîf-i vişâl eyleme gelse tenhâ
Yaluñuz gelmesi ‘uşşâka yiter mihr ü vefâ
(G, 5, 110a; Tuman II: 902)

Figânî

Lebün kim cân u dil derdine emdür
Anı ben hasteye luğf eyle emdür
(G, 5, 110b)⁶⁴

Äzerî

Yiter ağlatdı ğamuñ dîde-i giryânı yiter
Yiter inletdün efendi dil-i nâlânı yiter
(G, 5, 110b)

---

⁶⁴ Dîvanda bulunamadı.

Cinānī

Cānum çıkar evden çıkup ol yār gelince
Oynar yürek ol lu'bet-i mekkār gelince
(G, 5, 110b; Okuyucu: 586)

Nev'ī

Başlayaldan devre bu fānūs-ı çarḥ-ı pür-ıber
Bağlayaldan peyker-i nīgūyı ressam-ı şuver
(Terkīb, 6 bend, 111a; Tulum:171)
Ey vücūd-ı mümkünāt inşā-yı luḥfuñdan eşer
Cümle 'ālem mübtedā-yı feyz ü cüduñdan haber
(K, 98, 112b; Tulum: 33)

Ḳabūlī

Bizi şey' li'llāha geldi bir 'aceb torlaḳ dede
Pā-bürehne bir ışık ammā 'aceb parlaḳ dede
(K, 30, 115a)

Veysi

Benem ol bī-kes ü dil-ḥaste ḡarīb-i dil-teng
Mest-i peymāne-i ḡam cür'a-keş-i cām-ı şereng
(K, 22, 115b)

'Ulvi

Bir gice iderken ḡam ile nāle-i şeb-gār
Çekdi gözüme perde-i ḥ'ābı yed-i taḳdīr
(Terkīb, 5 bend, 116b; Çetin: 128)

Senāyī

Olur çü fenā āḥir ḳaşr-ı felegūñ bāmı
Ḳalmaz ḳafes-i tende cān murḡı çü ārāmı
Gel 'ālem-i bākīye ḳaşd eyle ḳıl iḳdāmı
Emmāreyi zecr eyle hīç virme aña kāmı
Ey ḫālib olan 'āşık fehm eyle ser-encāmı

Bu beyti müdām okı nūş it mey-i gül-fāmı
صوفی نشود صافی تا در نکشد جامی
بسیار سفر باید پخته شود جامی

(Mütekerrir Müsemmen, 7 bend, 117a)

Bakı

Қadr-i eşküm ol bilür kim kıymet-i gevher bile
Rūy-ı zerdüm hoş görür ol kim ‘ayār-ı zer bile
(K, 15, 118a; Küçük: 28)

Leb-i la‘lin hayāl it gūşe-i ‘uzletde pinhān ol
Dilā hem kān-ı gevher kıl özün hem gevher-i kān ol
(K, 13, 118b; Küçük: 29)⁶⁵

Dil-i şad-çāki ser-i zūlf-i perīşāne çeker
Bilür ol mūy-ı gāmın her ne ise şāne çeker
(K, 14, 119a; Küçük: 30)

Devlet el virse yüzün gördüğüm eyyām olsa
Merḥabā eylesem ol şūḥ ile bayram olsa
(G, 5, 119a; Küçük: 384)

Ruḥsāruña ḥaṭṭ-ı ‘anber-efşān
‘Abd-ı habeşīdür adı Reyḥān
(G, 5, 119b; Küçük: 331)

Ser-i küyuñ şanemā cennet-i a‘lā bilürin
Müntehā kāmētüñi Sidre vü Ṭübā bilürin
(G, 5, 119b; Küçük: 324)

Tiğti

Vefā ehline kārūñ çünki olmışdur cefā kılmak
Ḥaṭā-yı maḥz imiş senden temennā-yı vefā kılmak
Umarken cān u dilden vaşl ile zevk u şafā kılmak
Neden her ‘āşık-ı maẓlūmı hicre mübtelā kılmak
Nedür ey çarḥ-ı zālīm yāri yārinden cüdā kılmak
Murād ehlin esīr-i dām-ı bī-dād-ı belā kılmak
(Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 119b)

⁶⁵ Dīvanda, 14 beyit. Mecmûada 9. beyit eksik.

Lem‘î

Yine ağıyar-ı bed-hû başlayup igvāya sulţānum
 Dil-i şeydāyı geçmişler meger sen aya sulţānum
 Dimişler ‘aşkuñı fāş eyledi dünyāya sulţānum
 İnanduñ mı ya andan töhmet-i a‘dāya sulţānum
 Neden çok böyle incinmek dil-i şeydāya sulţānum
 Nedür bā‘iş bu deñlü nāz u istiğnāya sulţānum
 (Mütekerrir Müseddes, 5 bend, 120a)

Hüdāyi

Ol meh gelürse hāneme mihr-i seher gibi
 Çeşmümde cāy idem aña nūr-ı başar gibi
 (G, 7, 120b)

‘Ulvi

Çeşmüm ey sulţān-ı ‘ālem şeh-nişīn olsun saña
 Ferş-i sīnem cilve kılduğda zemīn olsun saña
 (G, 5, 121a; Çetin: 210)⁶⁶
 Pister-i miñnetde çeşm-i hūn-feşān ağlar baña
 Zaħm-ı sīnem nice demlerdür ki kan ağlar baña
 (G, 5, 121a; Çetin: 201)
 Bī-güneh zulm ider ol şāh-ı cihāndār baña
 Yiridür olsa gönül dār-ı cihān dar baña
 (G, 5, 121a; Çetin: 204)
 ‘Ārızuñsuz lāleveş dāğ-ı sitemdür gül baña
 Kākülünñsüz heft ser-ejder gelür sünbül baña
 (G, 5, 121a; Çetin: 200)
 Haţtı geldükde vefā eyledi ol yār saña
 Ey gönül Hızır yitişdi haţ-ı dildār saña
 (G, 5, 121b; Çetin: 203)
 Ğurbete düşdüm dirīğā ‘aşık-ı şeydā olup
 Bu ğarīb illerde kaldum bī-kes ü tenhā olup
 (G, 5, 121b; Çetin: 218)
 Ol perī olalı bezm-i meye tenhā t̄alib
 Meclisinde didi er ğā’ib u şöhet ğā’ib
 (G, 5, 121b; Çetin: 214)

⁶⁶ Dīvanda 8 beyit. Mecmûada 3-5. beyitler eksik.

Depret elüñi sâķī yitişdür meded şarāb
Maħmūr-ı cām-ı ‘aşķ olalı ħālümüz ħarāb
(G,5, 122a; Çetin: 213)

Çoķ çalışdı eline girmedi dāmān-ı ħabīb
Dest-i ğamdan n’ola çāk olsa girībān-ı raķīb
(G, 5, 122a; Çetin: 213)

Qıl fedā yāre ħānumāndan geç
Lā-mekān ol gōñül mekāndan geç
(G, 5, 122a; Çetin: 231)

Şūfī cihānda maħrem-i rindān olur mı ħiç
Nā-dān olan kimesnede ‘irfān olur mı ħiç
(G, 5, 122a; Çetin: 229)

Şatma ey ħāce nebāt-ı ħamavīden bize ħiç
Dehen-i yār tırurken şekerüñ ez şuyın iç
(G, 5, 122b; Çetin: 230)⁶⁷

Dil-i bī-çāremi gözler yine ol bī-emān gözler
İki şeh-bāz-ı vaħşīdür ki murġ-ı nā-tüvān gözler
(G, 5, 122b; Çetin: 267)

Yār şemşīrini her dem baña qarşu getürür
Ol tabīb-i dil ü cān ħastesine şu getürür
(G, 5, 122b; Çetin: 296)

Oķlaruñ kim tende zaħm-ı ħün-feşāna girdiler
Qıydılar ben ħasteye yoķ yire qana girdiler
(G, 5, 123a; Çetin:290)⁶⁸

Marāz-ı ‘aşķ devāsın leb-i cānāndan şor
Yüri ey ħaste gōñül ħikmeti Loķmāndan şor
(G, 5, 123a; Çetin: 258)

Mey-i la’lūñle qanı bezm-i pinhān itdügüm demler
Ten-i fersüdeme bir cür’asın cān itdügüm demler
(G, 7, 123a; Çetin: 276)

Ĥaţķ-ı reyĥān ki yāķüt-ı leb-i dildāra yazmışlar
Dil-i bī-çāreler derdine andan çāre yazmışlar
(G, 5, 123a; Çetin:299)

Kemān-keşlikde māhirdür qaşuñ ġāyet hünerverdür
Velīkin tır-i müjġānuñ bahādurdur ciġer-derdür
(G, 5, 123b; Çetin: 291)

⁶⁷ Dīvanda 6 beyit. Mecmûada 3. beyit eksik.

⁶⁸ Dīvanda 7 beyit. Mecmûada 2 ve 6. beyitler eksik.

Leṭāfet deştine āb-ı revāndur tīḡuñ ey dil-ber
Olupdur ‘aks-i rüy-ı zerdüm anda berg-i nīlūfer
(G, 5, 123b; Çetin: 257)

Çaşuñ ğamıyla ḡaddini şol kim kemān ider
Āh oqlarına ḡalb-i ‘adūyı nişān ider
(G, 5, 123b; Çetin: 300)

Leb-i la‘l-i revān-baḡşuñ derūn-ı dilde cānumdur
Kemend-i zūlf-i müşḡinūñ ḡayāt-ı cāvidānumdur
(G, 5, 124a; Çetin: 285)

Her kaçan kim yanuma ol gözleri āhū gelür
Fi‘l-meşel Mecnūna mūnis olmaḡa āhū gelür
(G, 5, 124a)⁶⁹

Hoş yaraşur cemālūne bu ḡaṭṭ-ı müşk-bār
امنن بالذى خلق الليل والنهار
(G, 5, 124a; Çetin: 281)

Hüsni niḡābın ol şeh-i ḡübān açar ḡapar
Ṭāvūs şeh-perin dem-i cevlān açar ḡapar
(G, 5, 124a; Çetin: 302)

Bu gün Ṭūfān-ı Nūḡı ḡurıdan āh-ı derūnumdur
Cihānı ser-be-ser ḡarḡ-āb iden seyl-i ‘uyūnumdur
(G, 5, 124b; Çetin: 244)

Bulmaḡa ḡamzeñ oḡın gözlerümūñ yaşı gider
Uḡrı ardınca şehā nite ki şubaşı gider
(G, 5, 124b; Çetin: 290)

Ṭālib-i cānāneyüz mülk-i cihāndan fāriḡuz
‘Āşıḡ-ı āvāreyüz kevn ü mekāndan fāriḡuz
(G, 5, 124b; Çetin: 329)

Yoluñda sāyeveş ey serv-ḡad ḡāk ile birüz biz
Ayaḡ altında ḡalmış bir bölük ḡār u ḡaḡrüz biz
(G, 5, 125a; Çetin: 327)

Vardur cenāb-ı Ḥaḡḡa bizüm istinādumuz
Yoḡ ḡayrıya tevekkülümüz i‘tiḡādumuz
(G, 5, 125a; Çetin: 320)

Hümāveş yüksek uçar şeh-süvārum baña meyl itmez
Diriḡ ol ḡaddi Ṭübāya elüm irmez gücüm yitmez
(G, 5, 125a; Çetin: 311)

⁶⁹ Dīvanda bulunamadı.

- Dil-i ‘uşşāka şūfī maḥrem olmaz
Kemāl ehline nā-dān hem-dem olmaz
(G, 5,125a; Çetin: 318)
- Derdüm baña kār eyledi dermāna el irmez
Cānum lebe geldi leb-i cānāna el irmez
(G, 5, 125b; Çetin: 325)
- Ṭıfl-ı dil eyledi seyr-i ruḥ-ı cānāna heves
Nev-hevesdür n’ola eylerse gülistāna heves
(G, 5, 125b; Çetin: 331)
- El yudum āb-ı revāndan dōyemem aña dimiş
Yunsa yunmuşdur o māhuñ yüzi yunmasa gümiş
(G, 5, 125b; Çetin: 338)
- Bāğ-ı kūyuñ seyridür Firdevs-i A’lādan ğarāz
Pertev-i nūr-ı cemālūñdür eḥibbādan ğarāz
(G, 5, 126a; Çetin: 341)
- Öpdi dil yārūñ elin ‘ōzr idüp āhından çok
Hep görenler didiler ‘ōzri günāhından çok
(G, 5, 126a; Çetin: 356)
- Ey gönül ma’reke-i ‘aşq ḥaṭarnāk ancağ
Düşmenūñden ḥazer it çābük ü çālāk ancağ
(G, 5, 126a; Çetin: 362)
- Ḥalka-ı zūlf-i ḥam ender-ḥamı cānānemüzūñ
Oldı zencīr-i cününü dil-i dīvānemüzūñ
(G, 5, 126a; Çetin: 378)
- Beni fūrkat şebinde ḳomadūñ ey meh-liḳā geldūñ
Şafā virdūñ gönül mir’ātına şāhum şafā geldūñ
(G, 5, 126b; Çetin: 376)
- Beñzerdi nigāruñ ḳad-i bālāsına bī-şek
Şimşād-ı çemen olmasa bir gölgesi gökçek
(G, 5, 126b; Çetin: 379)
- Ṭoğrılmaz idi kūyına ol ğonca-dehānuñ
Olmasa demürden yüregi ḳible-nümānuñ
(G, 5, 126b; Çetin: 385)
- Altun üsküfle görindi baña ol ruḥları al
Māh-ı bedr itdi şafağda şanasın ‘arz-ı cemāl
(G, 5, 127a; Çetin: 396)

İ'tikâd-ı yâre gelmez zemm-i düşmenden hâlel
Kâ'inât içre meşeldür gerçi من یسمع یخل
(G, 5, 127a; Çetin: 394)

Çekdüğüñ cevri dimem dil-ber-i ra'nâdan bil
Her belâ kim gelür ey dil saña Mevlâdan bil
(G, 5, 127a; Çetin: 392)⁷⁰

Tâ ezel 'aşk ile tahmîr oldu bünyâdum benüm
Yoğ iken bu âb u hâk ü âteş ü bādum benüm
(G, 5, 127a; Çetin: 414)

Vefâsuz yârüñ el çek 'arızından kâkülinden hem
Ferâgat kıl cihânuñ lâlesinden sünbülinden hem
(G, 5, 127b; Çetin: 412)

Dün gice sîneye bir dil-ber-i ra'nâ çekdüm
Şubha dek la'l-i lebinden mey-i hamrâ çekdüm
(G, 5, 127b; Çetin: 402)

Göñül âh itdi hicrûñle gözüm dökdi bu şeb nem hem
Benümçün iñledi bülbül seher ağladı şeb-nem hem
(G, 5, 127b)⁷¹

Derdümi bilmege ey dil-ber-i 'ayyâr benüm
Hançer-i gamzeñ ile gel yüregüm yar benüm
(G, 5, 128a; Çetin: 400)

Çemende bülbülü zülf-i nigâra beñzetdüm
Nesîm-i şubhı dil-i bî-çarâra beñzetdüm
(G, 5, 128a; Çetin: 422)

Nâme şerh eyler iken yâre yaşam çâk itdüm
Cism-i fersüdem ol nâme için hâk itdüm
(G, 5, 128a; Çetin: 425)

İderse gam dilümüz pâre pâre katlanalum
Ölince yâre ki ey mâh-pâre katlanalum
(G, 5, 128a; Çetin: 426)

Yolında sāyeveş ol serv-ğaddüñ gerçi hâkem ben
Ğubârum mağv ider bād-ı şabâ aña helâkem ben
(G, 5, 128b; Çetin: 482)

Ğarîb ü bî-kesem künc-i belâda mağremüm sensin
Benümçün ağla ey çeşmüm ölince hem-demüm sensin
(G, 5, 128b; Çetin: 434)

⁷⁰ Dîvanda 7 beyit. Mecmûada 5 ve 6. beyitler eksik.

⁷¹ Dîvanda bulunamadı.

Güp düşme şarâb üstine mestâne düşersin
Yâr olma hevâ ehline yâbâne düşersin
(G, 5, 128b; Çetin: 445)⁷²

Dil hârâba varıyor sîneye cânân gelsün
Şehri hâlî komasun tahtına sultân gelsün
(G, 5, 129a; Çetin: 451)

İdeyin teslîm yâre hânumânum kalmasun
Çün kararum yok mu‘ayyen bir mekânun kalmasun
(G, 7, 129a; Çetin: 484)

Vefâ gelmek muhâl oldu nigâr-ı dil-pesendümden
Ölümüm ihtiyâr itdüm uşandum kendü kendümden
(G, 5, 129a; Çetin: 444, 471)⁷³

Her dem evrâk-ı felek bâda varur âhumdan
Tâze gülsin hâzer it âh-ı sehergâhumdan
(G, 5, 129a; Çetin: 443)

Hâlâş olmadı ‘aşkuñda senüñ cevri ü cefâlardan
Dirîgâ haste-dil kurtılmadı gitdi belâlardan
(G, 5, 129b; Çetin: 461)

Karardı dîde haţ-ı müşk-i nâba bakmağdan
Gözüme kara şu indi kitâba bakmağdan
(G, 5, 129b; Çetin: 443)

Çemen şahnında ey lâle seher kim cilveggersin sen
Gözümde kaçre kaçre dökilen hün-ı cigersin sen
(G, 5, 129b; Çetin: 441)

Dilâ her-câyîdür ol cevri çok cânânı n’eylersin
Has u hâr ile açılmış gül-i handânı n’eylersin
(G, 7, 130a; Çetin: 438)

Gedâ-yı bî-nevâ ol devlet-i dünyâyı n’eylersin
Ölüm öñ soñ muqarrerdür kurı gavğâyı n’eylersin
(G, 5, 130a; Çetin: 437)

Ol pâresi çok geçse ger âvârelerinden
Âvâreleri geçmez anuñ pârelerinden
(G, 5, 130a; Çetin: 440)

Çengi men‘ eylerse muţrib zâhid-i mecnûna da
Diñlesün nâyı uyar ol şer‘a da kânûna da
(G, 5, 130b; Çetin: 504)

⁷² Dîvanda 7 beyit. Mecmûada 3 ve 6. beyitler eksik.

⁷³ Aynı gazel verilen kaynakta iki yerde kayıtlıdır.

Nice bir ‘azm idelüm mey-hāneden mey-hāneye
Sākıyā gelsün berü mey-hāneden mey hāneye
(G, 5, 130b; Çetin: 543)

Fütāde dilleri seyr eyledükde toprakda
O şeh-süvār didi kim gönüller alçağda
(G, 5, 130b; Çetin: 504)⁷⁴

Şol dil ki cām-ı ‘aşk ile mestāne olmasa
Lāyıķ budur ki şem‘ine pervāne olmasa
(G, 5, 130b)⁷⁵

Āsumāniler giyüp girmiş nigārum göklere
İrişürse yiridür feryād u zārum göklere
(G, 5, 131a)⁷⁶

İrişdi nev-cüvānum serv-i bālā oldı gitdükçe
Açıldı gül gibi ol gönca ra’nā oldı gitdükçe
(G, 5, 131a; Çetin: 496)

Dirīgā seyl-i eşküm cüy-bār olmağda gitdükçe
Benüm servüm ḥas u ḥāra kenār olmağda gitdükçe
(G, 5, 131a; Çetin: 497)

Ey dil ḥikāyet-i ğamı nā-dāna söyleme
Mecnün-ı ‘aşk iseñ n’ola yābāna söyleme
(G, 5, 131b; Çetin: 530)

Şanemā derdüñ alursam n’ola dermān yirine
Dil-i bī-cāna lebüñ fikri yiter cān yirine
(G, 5, 131b; Çetin: 535)⁷⁷

Baña ol kebk-i ḥirāmānum eger rām olsa
Ağlamazdum ḥam-ı ḳaddüm ğam ile dām olsa
(G, 5, 131b; Çetin: 516)

Ḳabā-yı sebz ile ol mū-miyānı seyr eyle
Miyān-ı sebzede serv-i revānı seyr eyle
(G, 5, 131b; Çetin: 521)

Kimi sevdümse bī-vefā oldı
Başuma ‘aşkı bir belā oldı
(G, 5, 132a; Çetin: 527)

⁷⁴ Dîvanda da 5 beyit alınmış. Ancak mecmûadaki 4. beyit dipnotta “diğer matla” olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, Dîvandaki 2. beyit mecmûda eksik.

⁷⁵ Dîvanda bulunamadı.

⁷⁶ Dîvanda bulunamadı.

⁷⁷ Dîvanda 7 beyit. Mecmûada 4 ve 5. beyitler eksik.

Görenler gerdenüñle dirler ol ruhsâr-ı pür-nürü
İki yirden ziyâ şalmış yanar bir şem‘-i kâfûrî
(G, 5, 132a)⁷⁸

‘Adem gülzârına bir gönca-leb cânânumuz gitdi
Dirîğ ol serv-ğad sîmîn-beden tiz bitdi tiz yitdi
(G, 5, 132a; Çetin: 575)

Şalarsın sāyeveş hâke nice sulţân-ı hûbânı
Şalınsañ nâz ile ey serv-ğâmet sâde sulţânî
(G, 5, 132b; Çetin: 561)

Âh kim tîr-i cefâ cânuma te’sîr itdi
Var ise ğamzelerüñ katlüme tedbîr itdi
(G, 5, 132b)⁷⁹

Ğam-ı la‘lûñle gözden şanma ancağ eşk-i ter düşdi
Ayağuş altına baksañ dağı görseñ neler düşdi
(G, 5, 132b)⁸⁰

Vağdet isterseñ gönül mihr-i cihân-ârâ gibi
Keşret-i dünyâdan el çek Hâzret-i ‘İsâ gibi
(G, 5, 132b; Çetin: 565)

Yanuñda ey gönül ol serv-i hoş-refţâr yitmez mi
Niçün her hûba mâ’ilsin saña bir yâr yitmez mi
(G, 5, 133a; Çetin: 576)⁸¹

Bağruma ğamzeñ ile hañçer-i hasret geçdi
Câna müjgânuñ ile nâvek-i fûrğat geçdi
(G, 5, 133a; Çetin: 577)

Tîrüñ çün elif ey kaşı yâ cânda bulındı
‘Aşğ ehli hemân-dem didiler kanda bulındı
(G, 5, 133a; Çetin: 551)

Olup alçağ gönüllü âb gibi
Meskenet ehli ol türâb gibi
(G, 7, 133b; Çetin: 548)

Olupdur ey gönül çün kim cihân ağıyardan hâlî
İrişdi vaqt-i fırsat olma hergiz yârdan hâlî
(G, 5, 133b; Çetin: 574)⁸²

⁷⁸ Dîvanda bulunamadı.

⁷⁹ Dîvanda bulunamadı.

⁸⁰ Dîvanda bulunamadı.

⁸¹ Dîvanda 6 beyit. Mecmûada 4. beyit eksik.

⁸² Dîvanda 7 beyit. Mecmûada 5 ve 6. beyitler eksik.

Sinede dāğ-ı maḥabbet yaqalum lāle gibi
 Kaṭre kaṭre dökөлüm göz yaşını jāle gibi
 (G, 5, 133b; Çetin: 564)⁸³

Nev'î

Görüp āyīne-i ruḥsāruñı ben tūṭi-i gūyā
 Bu günden 'āşıkuñ olmak görindi ey gül-i ra'nā
 (G, 5, 134a; Tulum: 232)

Pür olsa ḥāk-i fenā ile çeşm-i nā-bīnā
 Hemīşe dīde-i cānum 'izār-ı yāre baqa
 (G, 5, 134a; Tulum: 237)

Nevāyı nerm ide muṭrib piyāle dā'im ola
 Bahār ola ne dimekdür hevā mülāyim ola
 (G, 5, 134a; Tulum: 233)

Görinen mihr yüzinde şanemā şanma şehāb
 Yağmasun diyü yüzüñ mihr-i senüñ aşdı niqāb
 (G, 5, 134a; Tulum: 242)

Meclisde cām-ı la'lüñe karşı şarāb-ı nāb
 Dürler döküp kızardı ḥayādan degül ḥabāb
 (G, 5, 134b; Tulum: 241)

Maḥabbetüñ n'ola turduqça virse sīneme tāb
 Ziyāde neş'e virür köhnedükçe bāde-i nāb
 (G, 5, 134b; Tulum: 240)

Cānda taşvīr itdüm ol zülf-i perīşānı dürüst
 Bağladum bir tār ile bir deste reyḥānı dürüst
 (G, 5, 134b; Tulum: 245)

Şun' eli naqş idüp ol zülf ü zenaḥdānı dürüst
 Bir varak gül üzre yazmış⁸⁴ gūy u çevgānı dürüst
 (G, 5, 135a; Tulum: 246)

Ḥaṭṭ-ı rūyuñ olup ey māh-ı şeb-ārā ḥādis
 Oldı başumda yine bir iki sevdā ḥādis
 (G, 5, 135a; Tulum: 251)

Olmadın şeh-r-i kıdemde daḥı Ādem ḥādis
 Dilde mevcüd idi ğam gözde nem ü dem ḥādis
 (G, 5, 135a; Tulum: 252)

⁸³ Dīvanda 7 beyit. Mecmûada 3 ve 6. beyitler eksik.

⁸⁴ Yazmış: Mecmûada yok.

- Dağı tūfī haṭuñ olmadı ḥādīs
‘Adūlar gerçi uçurdu ḥavādīs
(G, 5, 135a; Tulum: 252)
- Yār işi ey dil kolay ammā ḡam-ı aḡyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı yār güç
(G, 5, 135b; Tulum: 255)
- Kesdi bu kadar taḡ u taşı ‘aşk ile Ferhād
Umardı vefā kaşırını şīrīn ide bünyād
(G, 5, 135b; Tulum: 259)
- Dōstum ḥār-ı ḡamuñ ‘uşşāka ḥurmādan lezīz
Redd eliyle atduḡuñ taş sīb-i ra‘nādan lezīz
(G, 5, 135b; Tulum: 260)
- Sīnem ḡamuñ müsāfirine tāb-ḥānedür
Peykānuñ anda āteş-i ‘aşka zebānedür
(G, 5, 136a; Tulum: 289)
- Qıldı ruḡında zūlf-i siyāhın gül-āb-ı ter
Düşse ‘aceb mi reşk ile gökde şehāb-ı ter
(G, 5, 136a; Tulum: 270)
- Faşl-ı ḥazān ki mevsim-i seyr ü kenārdur
Būlbūl yuvaları gül-i köhne-bahārdur
(G, 5, 136a; Tulum: 272)
- Öpişüp ḡayr ile dildār aḡız bir eyler
Ya‘nī ‘āşıkların öldürmege tedbīr eyler
(G, 5, 136a; Tulum: 275)
- Lebūñ ile şarāb hem-demdür
N’ola kan aḡlasa gözüm demdür
(G, 5, 136b; Tulum: 290)
- Qaşuñ ḡayālī ki dil şafḡasında peydādur
Berāt-ı manşīb-ı ‘aşka nişān-ı tuḡrādur
(G, 5, 136b; Tulum: 283)
- Dil cām-ı meyle ḡalka-ı rindān esīridür
Erbāb-ı ‘işretūñ ḡulı yārān esīridür
(G, 5, 136b; Tulum: 261)
- Bizüz ol ehl-i ḡarābāt olan günāhīler
Ki görse ḡālümüze reşk ider ilāhīler
(G, 5, 137a; Tulum: 283)

Aşıldı dil ser-i gīsūña ‘aşık-ı zāruz
Efendi n’eyler iseñ eyle biz günehkāruz
(G, 5, 137a; Tulum: 336)

Şayd-ı kemend-i zūlfūñ olup mübtelālaruñ
Cānlar virür belālaruña bī-nevālaruñ
(G, 5, 137a; Tulum: 384)

Sākıyā bezm-i şarāb-ı nābı bünyād eyleseñ
Tevbeler bünyādını bir demde ber-bād eyleseñ
(G, 5, 137a; Tulum: 380)

Kāse-i çeşm ile kılsam n’ola rāhuñ menzil
Nice merdümleri ‘aşk eyledi āhır sā’il
(G, 5, 137b; Tulum: 398)

Dil mübtelā-yı şehd-i lebūñdür meges-mişāl
Ālūde-i belā-yı maḥabbet şikeste-bāl
(G, 5, 137b; Tulum: 394)

Gördüm ol meh-rū bu gün zeyn eylemiş destāra gül
Yaraşur serdār olursa leşker-i ezhāra gül
(G, 5, 137b; Tulum: 396)

Açılup gül eyledi bülbül nevā her gūşeden
Kırdı ‘işret ḥaymesin şāh u gedā her gūşeden
(G, 5, 138a; Tulum: 429)

Vişālūñ şanma teskīn itdi sūz-ı dāğ-ı hicrānı
Güle bülbül qarīb olduqça artar āh u efğanı
(G, 5, 138a; Tulum: 533)

Olupdur mesned-i nazmuñ Zahīri
Melāḥat mülkinūñ şāhı emīri
(G, 5, 138a; Tulum: 554)

Rahmī

Yitürdi cevr-i yār u cefā-yı zamān baña
Bu ser de oldı bir yaña bār-ı girān baña
(G, 5, 138a)

Bir ayak teklīf iderse ol elif kāmēt baña
Bezm-i devrān içre sākī el vire devlet baña
(G, 5, 138b; Tarlan 1: 29)

Mahlassız

Yārsuz peygūle-i hicr oldu çün mesken baña
Ey hayāl-i dost eglence yitersin sen baña
(G, 5, 138b)

Rahmī

Dehānuñ hasretiyle olmuş idi dilde gam peydā
Vücūda gelmedin ten olmadın nām-ı ‘adem peydā
(G, 5, 138b)

Kilāb-ı kūy-ı yāre eyleyüp nāgeh haber a‘dā
Çeküp her biri dāmānum neler itdi neler a‘dā
(G, 5, 139a)

Qarār u şabr gitdi qaldı cism içinde cān peydā
Düşüpdür şan ki yārinden cüdā bir nā-tüvān peydā
(G, 5, 139a; Tarlan 1: 28)

Dil diler tīguñı ger olsa maḥabbet gālib
Meyl ider āba kime olsa ḥarāret gālib
(G, 5, 139a)

‘Aşq āteşine sīnemi dil eyledi kebāb
Dīvānevār kendü evin eyledi ḥarāb
(G, 5, 139a)

Şundukça sākī cāmı leb-ā-leb
Bezm ehlin itdi şūrīde meşreb
(G, 5, 139b)

Dil perīşāndur senüñ zülf-i perīşānuñ görüp
Lāleveş yandı ciğer bu verd-i ḥandānuñ görüp
(G, 5, 139b)

Kitāb-ı ḥüsnüñüñ esrārına ḫālib gezer kevkeb
Yağardı şubḥa dek sīmīn çerāğın ey kamer kevkeb
(G, 7, 139b)

Sirişküm al idüp fūrkat vücūdum itdi zer ḥasret
Ne reng itdi baña fūrkat neler itdi neler ḥasret
(G, 5, 140a; Tarlan 1: 30)

Baña pā-būsını dil-ber iderse n’ola ger himmet
Qulına şāh olanlar pāye-i ‘ālī ider himmet
(G, 5, 140a)

Çadem başsañ eger ğam-hâneme ey mâye-i devlet
Çudumuñla olur miñnet-serâmuz pâye-i devlet
(G, 5, 140a; Tarlan 1: 30)

İşigün kıble itdi ehl-i necât
رفع الله قدرهم درجات

(G, 5, 140a)

Gün ruğlarıñuñ şevkı dile tâb-ı mağabbet
Kāküllerüñüñ her ğamı kullâb-ı mağabbet

(G, 5, 140b)

Ğam-ı zülfi olup ber-bâd gâhî râst gâhî kec
Yürür mest ol ğadi şimşâd gâhî râst gâhî kec

(G, 5, 140b)

Câm-ı şarâb-ı ‘aşka ki dirler cilâ-yı rûğ
Şâfi lebüñi şun baña olur ğidâ-yı rûğ

(G, 5, 140b)

Nef’î

Nigâhı âfet-i dîn ğamzesi âşüb-ı dünyâdur
Bu ğüne şūħa dil virmek ‘aceb derd özge sevdâdur⁸⁵
(G, 6, 142a)⁸⁶ ©

⁸⁵ 141a-141b sayfaları boş. 142a’da aynı yazı stiliyle, fakat daha büyük ve cedvelsiz olarak Nef’î’nin bu gazeli kaydedilmiş. Mecmûada 142b’den sonra mektup, dillekçe gibi çeşitli nesir örnekleri vardır.

⁸⁶ Dîvanda bulunamadı.

KAYNAKLAR

- AÇIKGÖZ, Namık, *Riyâzî, Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği (Dîvan, Sâkî-nâme ve Düstûru'l-Amel'in Tenkidli Metni (Yayımlanmamış DT), Fırat Ü SBE, Elazığ 1986.*
- AK, Coşkun, *Muhibbî Dîvânı, Ankara 1987.*
- AKKUŞ, Metin, *Nef'î Dîvânı, Ankara 1993.*
- AKYÜZ, Kenan - S. BEKEN- S. YÜKSEL - M. CUNBUR, *Fuzûlî Dîvânı, Ankara 2000.*
- ALTUN, Kudret, *Gelibolulu Mustafâ Âlî ve Dîvânı (Vâridâtü'l-Enîka), Niğde 1999.*
- AYAN, Hüseyin, *Cevrî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni, Erzurum 1981.*
- AYDEMİR, Yaşar, *Behiştî Dîvânı, Ankara 2000.*
- BAYRAKTUTAN, Lütfi, *Şeyhülislâm Yahyâ, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Karşılaştırılmış Metni (Yayımlanmamış DT), Atatürk Ü. SBE, Erzurum 1985.*
- BULAN, Ayşe, *Hâşimî Mehmed, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni, SÜ SBE, Konya 1993.*
- ÇAVUŞOĞLU (A), Mehmed, *Amrî Dîvânı, Tenkidli Basım, İstanbul 1979.*
- ÇAVUŞOĞLU(H), M. - A. TANYERİ, *Hayretî, Dîvânı, Tenkidli Basım, İstanbul 1981.*
- ÇAVUŞOĞLU (İ), M. - Ali TANYERİ, *Üsküplü İshâk Çelebi Dîvânı, Tenkidli Basım, İstanbul 1990.*
- ÇAVUŞOĞLU(Z), M. - A. TANYERİ, *Zâtî Dîvânı (Edisyon Kritik ve Gazeller Kısım), C. III, İstanbul 1987.*
- ÇETİN, İsmail, *'Ulûvî Derzî-zâde: Dîvânı, Hayatı ve Edebî Şahsiyeti, (Yayımlanmamış YLT), FÜ SBE, Elazığ 1993.*
- ERTEM, Rekin, *Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı, Ankara 1995.*
- GENÇ, İlhan, *Esrâr Dede- Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye, Ankara 2000.*
- İPEKTEN, Haluk, *Karamanlı Nizâmî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı, Ankara 1974.*
- İSEN, Mustafa, *Usûlî Dîvânı, Ankara 1990.*
- KARAHAN, Abdulkadir, *Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şâirlerinden Figânî ve Dîvançesi, İstanbul 1966.*
- KAVRUK, Hasan, *Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı, Ankara 2001.*
- KUTLAR, F. Sabiha, *Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmî, Dîvânı, Ankara 2004.*
- KUTLUK, İbrahim, *Kınalı-zâde Hasan Çelebi-Tezkiretü's-Şu'arâ, C.II, Ankara 1981.*
- KÜÇÜK, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı, Ankara 1994.*
- KÜLEKÇİ, Numan, *Ganî-zâde Nâdirî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı ve Şeh-nâmesi'nin Tenkidli Metni (Yayımlanmamış DT), Atatürk Ü. SBE, Erzurum 1985.*
- OKUYUCU, Cihan, *Cinânî, Hayatı, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni, Ankara 1994.*
- ÖZDİNGİŞ, Vicdan, *Trabzonlu Tıflî Ahmed Çelebi (Hayatı, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni), (Yayımlanmamış YLT), SÜ SBE, Konya 1991.*

- RÛHÎ, Bağdadlı, *Külliyyât-ı Eş'âr-ı Rûhî-i Bağdâdî*, İstanbul 1287/1870.
- SABUNCU, Zeynep, *Enverî: Hayatı, Dîvânı*, (Yayımlanmamış Tez), İstanbul 2000.
- SARAÇ, A. M. Yekta, *Emrî Dîvânı*, İstanbul 2002.
- SUNGUR, Necati, *Âhî Dîvânı*, Ankara 1994.
- TARLAN (1), A. Nihad, *Şiir Mecmûalarında XVI. Ve XVII. Asır Dîvan Şiiri: Rahmî ve Fevrî*, İstanbul 1948.
- TARLAN (2), A. Nihad, *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Dîvan Şiiri: Ubeydî-Aşkî-Şem'î-İşretî*, İstanbul 1948.
- TARLAN (3), A. Nihad, *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Dîvan Şiiri: Ulvî-Me'âlî-Nihânî-Feyzî-Kâtibî*, İstanbul 1948.
- TARLAN (H), A. Nihad, *Hayâlî Bey Dîvânı*, İstanbul 1945.
- TARLAN (Z), A. Nihad, *Zâtî Dîvânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı C. I*, İstanbul 1967.
- TULUM, Mertol – A. TANYERİ, *Nev'î Dîvânı (Tenkidli Basım)*, İstanbul 1977.
- TUMAN, M. Nâil, *Tuhfe-i Nâilî*, C.II, (MEB Yayınlar Dairesi B/870 numaralı nüshadan tıpkı-basım).
- YENİTERZİ, Emine, "Onaltıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şâir: Meşâmî", *Türk Dili*, (Mart 2001), s. 591, s. 323.